

Merja Hakulinen

LUKUVALMENNUS PIEKSÄMÄEN KAUPUNGINKIRJASTOSSA

Henkilökohtainen kirjavinkkaus ja suositteluva lukupiiri

LUKUVALMENNUS PIEKSÄMÄEN KAUPUNGINKIRJASTOSSA

Henkilökohtainen kirjavinkkaus ja suositteluva lukupiiri

Merja Hakulinen
Opinnäytetyö
Kevät 2019
Kirjasto- ja tietopalvelun
tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Kirjasto- ja tietopalvelun tutkinto-ohjelma

Tekijä: Merja Hakulinen

Opinnäytetyön nimi: Lukuvalmennus Pieksämäen kaupunginkirjastossa : henkilökohtainen kirjavinkkaus ja suositteluva lukupiiri

Työn ohjaaja: Teija Harju

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2019

Sivumäärä: 48 + 6

Tämän opinnäytetyön toimeksiantaja on Pieksämäen kaupunginkirjasto, joka kuuluu eteläsavolaiseen Lumme-kirjastojen kimppaan. Pääkirjasto, Jäppilän ja Virtasalmen lähikirjastot ja kirjastoauto Rietriikki palvelevat kaupungin ja kuntien yhdistymisen jälkeen noin 18 000 asukasta. Väkiluku pienenee ja ihmiset vanhenevat, ja tämä heijastuu kirjaston käyttäjiinkin. Kirjaston palveluja täytyy kehittää ja monipuolistaa, jotta kävijöitä ja lukijoita riittäisi tulevaisuudessakin.

Lukuvalmennus-konsepti on kehitetty Helsingin kaupunginkirjastossa ja sitä käytetään nykyään jossain muodossa monissa kirjastoissa. Toimintamalli esiteltiin vuoden 2017 Kirjastopäivillä Jyväskylässä. Työn tavoitteena on lisätä kirjaston palveluja, sillä Pieksämäen kaupunginkirjastossa ei ole aikaisemmin ollut henkilökohtaista kirjavinkkausta eikä suositteluva lukupiiriä. Tarkoituksena on selvittää, sopiiko tämä malli kirjaston toimintaan. Samalla monipuolistetaan lukuharrastusta ja etsitään asiakkaille sopivaa kirjallisuutta. Tuloksena syntyy myös muistilista lukuvalmennuksen järjestämisen vaiheista.

Tekstiosassa käsitellään lukemisen merkitystä eri ikäisille ihmisille sekä kirjavinkkauksen ja lukupiirien historiaa monipuolisen kirjallisuuden pohjalta. Lukuvalmennuksesta on vielä vähän aineistoa, joten tietoperusta pohjautuu Kirjastopäivien esitykseen ja kirjastojen verkkosivuihin. Tutkimusmenetelmänä on toiminnallinen opinnäytetyö, jossa käytetään survey-kyselyä. Opinnäytetyön liitteissä ovat surveyn lomakkeet, mainos, muistilista ja yhden lukuvalmennuksen kirjaselostukset.

Lukuvalmennusten ja vastausten perusteella saatiin tulokseksi, että Lukuvalmentaja-palvelu on syytä ottaa kirjaston palveluvalikoimaan. Se lisää lukuharrastusta ja tuo esille sellaista kirjallisuutta, jota kirjaston asiakkaat eivät itse löytäisi. Henkilökohtainen kirjavinkkaus lisää keskustelua kirjoista ja syventää henkilökunnankin asiantuntemusta.

Opinnäytetyötä voidaan hyödyntää erilaisten ja eriaiheisten vinkkausten ja lukupiirien järjestämisessä. Suosittelevan lukupiirin lisäksi voidaan järjestää perinteinenkin lukupiiri, jossa käsitellään yhtä kirjaa kerrallaan. Tulevaisuudessa voidaan kehittää lukuvalmennusten järjestämistä verkossa heille, jotka eivät pääse tulemaan kirjastoon.

Asiasanat: kirjavinkkaus, kirjallisuuspiirit, lukeminen, lukuharrastus, kirjastopalvelut

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree programme in Library and Information Services

Author: Merja Hakulinen

Title of thesis: Readers' Advisory in Pieksämäki Town Library : Individual book talk and recommending reading circle

Supervisor: Teija Harju

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2019   Number of pages: 48 + 6

This thesis was commissioned by Pieksämäki Town Library, which is situated in Southern Savonia and is one of the Lumme-libraries. There are about 18,000 inhabitants in the region of Pieksämäki, Jäppilä and Virtasalmi. The population has declined, and it is also ageing. Library services must be developed and diversified, so there are readers and visitors in the library also in the future.

The model of individual readers' advisory is developed by Helsinki City Library. The National Library Congress 2017 was held in Jyväskylä and the model was introduced there. In Pieksämäki the goal is to provide new and versatile library services. Main purpose is to clarify the suitability of individual readers' advisory in Pieksämäki. There is also a check list of arranging an individual book talk.

Textual part is about purpose of reading in various ages and many-sided history of book talk and reading circles. Facts of readers' advisory are from The National Library Congress 2017 and the websites of libraries. This is a practice-based thesis and there is used a survey. In the appendix there are forms of the survey, brochure, check list and report of one readers' advisory.

As a result of this thesis was, that individual book talk and recommending reading circle service must be taken into consideration. This service increases reading habits and highlights less popular literature. It also makes us to talk about books and deepens professional skills.

This thesis can be utilized in organizing different kinds of book talks and reading circles. It is also possible to provide a traditional reading circle and read only one book at a time. In the future there can be readers' advisory by internet for those clients who are not able to visit library.

Keywords: book talk, reading circles, readers' advisory, reading, reading hobby, library services

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	7
2	TOIMINTAYMPÄRISTÖT	9
	2.1 Pieksämäen kaupunki.....	9
	2.2 Kulttuurikeskus Poleeni	10
	2.3 Pieksämäen kaupunginkirjasto	10
3	TUTKIMUSMENETELMÄ	12
4	LUKEMINEN JA SEN HYÖDYT.....	14
	4.1 Lasten ja nuorten lukeminen.....	14
	4.2 Aikuisten lukeminen.....	15
	4.3 Lukemaan innostaminen.....	16
5	KIRJAVINKKAUS	17
	5.1 Kirjavinkkari	18
	5.2 Pienille lapsille ja koululaisille vinkkaaminen	19
	5.3 Aikuisille vinkkaaminen	20
6	LUKUPIIRIEN HISTORIA	23
	6.1 Kirjalliset salongit.....	23
	6.2 Lukuhalun herääminen	24
	6.3 Lukuseurat.....	25
	6.4 Lukuyhdistykset ja kamarikulttuuri	27
	6.5 Suomalaiset lukupiirit.....	27
7	LUKUVALMENNUS.....	30
8	LUKUVALMENNUS PIEKSÄMÄEN PÄÄKIRJASTOSSA.....	33
	8.1 Ennen lukuvalmennuksia	33
	8.2 Lukuvalmennuksien valmistelu	34
	8.3 Lukuvalmennustapahtuma	35
	8.4 Lukupiiri.....	35
9	VASTAUKSET KYSELYIHIN JA TUTKIMUSKYSEMYKSIIN	36
	9.1 Lukuvalmennuksen ennakkokyselyn vastaukset.....	36
	9.2 Lukuvalmennuksen palautekyselyn vastaukset.....	38
	9.3 Lukupiirikyselyn vastaukset	40
	9.4 Johtopäätökset	40

10 POHDINTA.....	42
LÄHTEET	44
LIITTEET	49

1 JOHDANTO

Lukemisen etsiminen ja kirjoista kertominen kuuluvat kirjaston työntekijöiden tehtäviin. Hyllyjen väleissä vinkkaaminen on monesti niin nopeaa, että hyviä kirjoja ei juuri sillä hetkellä muista. Asiakkaan jo poistuttua tulevat parhaat tarinat mieleen. Kiinnostuin lukuvalmennuksesta kuultuani Helsingin kaupunginkirjaston lanseeraamasta ja jo joitakin vuosia käyttämästä mallista, jossa kirjallisuuden esittelylle voidaan antaa enemmän aikaa. Tähän konseptiin kuuluu kolme erilaista toimintatapaa, joista valitsin henkilökohtaisen tapaamisen tutkimukseni kohteeksi.

Tutkimuksessa etsittiin vastausta kysymykseen, kannattaako lukuvalmennusta järjestää Pieksämäen kaupunginkirjastossa. Tarkentavat kysymykset antoivat mahdollisuuden selvittää asiaa. Niiden avulla saatiin tietoa siitä, miten hyödyllisenä asiakkaat kokivat palvelun ja haluavatko he osallistua siihen uudestaan. Lukupiiriin osallistumistakin tiedusteltiin.

Tutkimusmenetelmä on toiminnallinen opinnäytetyö, jossa käytettiin survey-kyselyä. Lukuvalmennettavia pyydettiin vastaamaan ennakko- ja palautekyselyihin. Myös lukupiiristä pyydettiin palautetta. Lukuvalmennukseen osallistui kuusi henkilöä, joista neljä oli mukana suosittelyssä lukupiirissä. Vastausten perusteella tehtiin johtopäätökset siitä, onko lukuvalmennus tarpeellinen palvelu Pieksämäen kaupunginkirjastossa.

Työn toimeksiantaja on Pieksämäen kaupunginkirjasto, jolle tehdään lukuvalmennuksista uusi tapa edistää lukemista. Kirjastossa ei ole juurikaan vinkattu aikuisille eikä pidetty suosittelia lukupiirejä. Tämä palvelu on tarkoitettu kaiken ikäisille asiakkaille, vaikka tutkimukseen osallistuikin vain aikuisia.

Lukemisen merkityksestä on jo tieteellisiä tutkimuksia. Niistä ilmenee, että lasten ja nuorten hyvä lukutaito ja lukemisharrastus vaikuttavat tulevaan elämään ja yhteiskunnassa pärjäämiseen. Toisaalta ikääntyvät ihmiset hyötyvät pitkien tekstien lukemisesta, koska sillä on myönteinen vaikutus muistin säilymiseen. Kaunokirjallisuuden lukeminen edistää aivojen toimintakykyä.

Perinteinen kirjavinkkaus on vakiintunut malli lisätä lukuhallua ja esitellä kirjallisuutta. Kirjavinkkarit kiertävät paljon kouluissa ja vinkkaus on huomioitu opetussuunnitelmassa sekä koulujen ja kirjastojen vuosikelloissa. Kirjavinkkarin edellytetään lukevan kaikki esittelemänsä kirjat ja hän kokoaa

niistä kullekin ikäryhmälle sopivat paketit. Kirjavinkkaukset saattavat pysyä samanlaisina esimerkiksi lukuvuoden ajan, koska uusien kirjojen selostusten valmisteluun menee paljon aikaa eikä niitä ole mahdollista uudistaa tiheästi.

Lukuvalmentaja puolestaan valikoi jokaiselle valmennettavalle yksilöllisesti juuri hänen toivomaansa kirjallisuutta. Kirjoihin tutustuminen ja tiedon etsiminen eri lähteistä auttaa vinkkaamisessa, mutta kirjoja ei tarvitse varsinaisesti lukea. Lukuvalmentaja kirjoittaa tietojen perusteella kirjaselostukset, jotka annetaan asiakkaalle omaksi. Jokaisen henkilön lukupaketin valmisteluun täytyy olla tarpeeksi aikaa.

Tämän opinnäytetyön tietoperustaan kuuluvat kirjavinkkaus ja lukupiirit sekä niiden mielenkiintoinen historia. Lukemisen edistäminen näillä työmuodoilla on ollut kauan käytössä. Samoin esille tuodaan lukemisen hyötyjä eri ikäisille ihmisille. Tässä tutkimuksessa yhdistetään perinteisiä palveluja monipuolisemmaksi kokonaisuudeksi. Tarkoituksena on, että Lukuvalmentaja tuo kaunokirjallisuuden osaamisellaan lukemisen elämyksiä ja uusia näkökulmia kirjaston asiakkaille. Lukeminen on tärkeää kaikenikäisille ihmisille.

Yksi aikaisempi opinnäytetyö käsittelee lukuvalmennusta tai -opastusta. Se on tehty vuonna 2016 Oulun ammattikorkeakoulussa ja toimeksiantajana oli Oulun kaupunginkirjasto - maakuntakirjasto. Tutkimus on *Sirpa Kakon* tekemä *Aikuisten lukuopaspalvelu : Palvelun kartoitus viidessä kirjastossa*. Tämä Pieksämäen kaupunginkirjastolle tehtävä tutkimus tuo aiheeseen erilaisen ja käytännöllisen lähestymistavan.

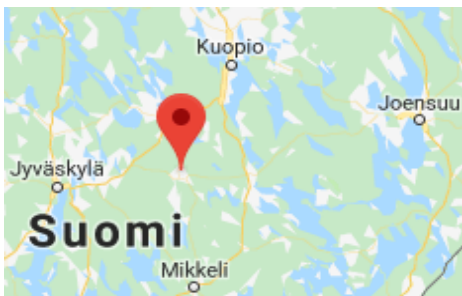

2 TOIMINTAYMPÄRISTÖT

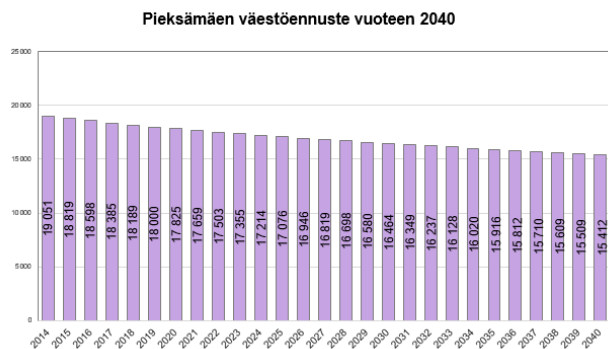
2.1 Pieksämäen kaupunki

Pieksämäen kaupunki sijaitsee Etelä-Savon maakunnan luoteisosassa Keski-Suomen ja Pohjois-Savon rajoilla. Pieksämäen kirkkopitäjä syntyi jo 1570-luvulla käsittäen osia nykyisestä Mikkelistä, Kangasniemestä ja Suonenjoesta. Savon rata valmistui vuonna 1889 ja poikittaisrata vuonna 1918. Pieksämäeltä lähtevät raiteet viiteen suuntaan, kun Savonlinnan rata otetaan huomioon. Rautatie toi mukanaan vilkasta toimintaa ja paljon työpaikkoja. Pieksämäestä tuli kauppa vuonna 1930 ja kaupunki vuonna 1962. Kaupunkiin yhdistettiin Pieksämäen maalaiskunta vuonna 2007. (Pieksämäen kaupunki 2019, viitattu 11.5.2019.)

Väkiluku oli vuoden 2017 lopussa 18 220 henkilöä. Pieksämäki on muuttotappioaluetta ja vanhe-
nevasta väestöstä melkein kolmasosa oli yli 64-vuotiaita. Työttömien osuus työvoimasta oli hieman alle 12 %. Työpaikkojen määrä melkein puolittui muutamassa vuosikymmenessä, ja niitä oli vuotta aikaisemmin tilastoitu alle 7000. (Tilastokeskus 2019, viitattu 11.5.2019.) Ennen suurin työllistäjä oli Valtionrautatiet (nykyisin VR Group) ja sen toiminnan supistuminen heikensi suuresti kaupungin kehittymistä. Nykyisin työpaikat tulevat enimmäkseen palvelualoilta ja muutamilta kasvavilta yrityksiltä. Sellaisia ovat muun muassa Partaharjun Puutarha Oy, Hoitokoti Matti ja Liisa Koti Oy, Rakennusliike U. Lipsanen Oy, KPA Unicon Oy ja Moilas Leipomo Oy. Kaupungin sijainti on hyvä, sillä noin tunnin ajomatkan päässä sijaitsevat Mikkeli, Jyväskylä ja Kuopio.

KUVA 1. Pieksämäen sijainti (Google maps 2019, viitattu 11.5.2019).

KUVA 2. Pieksämäen väestöennuste vuoteen 2040 (Etelä-Savon maakuntaliitto 2019, viitattu 11.5.2019).

2.2 Kulttuurikeskus Poleeni

Kulttuurikeskus Poleeni on valmistunut vuonna 1989, joten tänä kesänä vietetään 30-vuotisjuhlia. Sen suunnitteli Arkkitehdit Gullichsen, Kairamo & Vormala Ky, jonka pääsuunnittelijana oli Kristian Gullichsen. Rakennus voitti Miljöökilpailun ja valittiin Vuoden Betonirakennukseksi. Sen hyötypinta-ala on melkein 4 000 neliometriä ja rakennus on täynnä toimijoita. (Poleeni Cultural Centre 1994.) Poleeni onkin kaupungin merkittävimpiä rakennuksia niin kokonsa kuin toimintansakin puolesta. Poleenin nimi tulee Rietrikki Polénilta (Fredrik tai Rietrik, 1823–1884), joka oli ensimmäisen suomenkielisen väitöskirjan tekijä (Leikola 2012, viitattu 12.5.2019).

Kulttuurikeskus Poleenissa sijaitsevat kirjaston lisäksi Poleenin teatteri, Pieksämäen Seutuopisto, Soisalo-musiikkiopisto, Poleenin kahvila ja Ticketmaster, nuorisotila FriendZone, Pieksämäki-Seura ry ja kotiseutuarkisto, kaupungin ja seurakunnan arkistot ja Mediapaja. (Kulttuurikeskus Poleeni 2019, viitattu 12.5.2019.) Talossa on noin neljäkymmentä eri alojen työntekijää. Kiireisin toimintakausi on syksystä kevääseen. Tuolloin on muutama Poleenin teatterin ensi-ilta sekä vierailuvia esityksiä että konsertteja. Molemmat opistot tarjoavat opetusta pääosin syys- ja kevätlukukausina.

2.3 Pieksämäen kaupunginkirjasto

Työn toimeksiantaja on Pieksämäen kaupunginkirjasto. Kirjaston käytössä on nykyisin noin 1600 neliometriä. Henkilökuntaa on yhteensä 11,5 henkilöä, joista yhdeksän työskentelee pääkirjastossa. Sekä neliöitä että henkilökuntaa on vähennetty vuosien kuluessa. (Pihlajamäki, haastattelu 9.5.2019.) Pääkirjaston lisäksi toimivat kirjastoauto Rietrikki ja Jäppilän sekä Virtasalmen lähikirjastot. Koulukirjastoja on Harjun ja Kontiupuiston alakouluissa ja koulukirjasto tulee myös Naarajärvelle Maaselän uuteen kouluun.

Pääkirjasto sijaitsee Kulttuurikeskus Poleenissa kolmessa kerroksessa, kun kellarikerroksen kirjavarasto huomioidaan. Yläkerrassa ovat nykyisin aikuisten musiikkiaineisto, suurin osa aikuisten kaunokirjallisuudesta ja aikuisten tietokirjallisuus. Siellä ovat myös neuvonta ja kaukopalvelu. Asi-

akkaille on pieni digitoimistila VHS-kasettien DVD-levyille tallentamista varten. Nuorisotoimen ylläpitämä nuorten kokoontumispaikka FriendZone sijaitsee entisen käsikirjaston paikalla. Työskentelytilaa on ylätornissa, jossa voi käyttää omia laitteita tai kokoontua keskustelemaan. Katutasossa sijaitsevat lasten- ja nuortenosasto sekä aikuisten kaunokirjallisuudesta genret jännitys ja sota. Kaikki DVD-levyt, äänikirjat ja Celia-aineisto ovat myös alakerrassa. Samoin siellä ovat asiakkaiden käytössä olevat viisi internet-päätettä.

Pieksämäen kaupunginkirjasto kuuluu Lumme-kirjastojen kimppaan. Muita kirjastoja ovat Mikkelin seutukirjasto, Savonlinnan pääkirjasto, Varkauden kirjasto, Toenperän kirjasto, Mäntyharjun kirjasto, Heinäveden kirjasto ja Enonkosken kirjasto.

KUVA 3. Rakennus puiston puolelta (Kulttuurikeskus Poleeni 2019, viitattu 12.5.2019).

KUVA 4. Rakennus Sairaalantien puolelta (Kulttuurikeskus Poleeni 2019, viitattu 12.5.2019).

3 TUTKIMUSMENETELMÄ

Tämä on toiminnallinen opinnäytetyö, jonka tarkoituksena on selvittää Lukuvalmentaja-palvelun tarpeellisuus Pieksämäen kaupunginkirjastossa. Asiaa selvitettiin kokeilemalla palvelua kuuden asiakkaan kanssa. Kokeiluun kuului kysely, jolla haettiin vastausta kolmeen kysymykseen:

1. Onko palvelusta asiakkaille iloa tai hyötyä?
2. Haluavatko asiakkaat jatkaa palvelun käyttämistä?
3. Haluavatko asiakkaat osallistua lukuvalmennusta seuraavaan lukupiiriin?

Toiminnallisen opinnäytetyön tarkoitus on tehdä ja tuottaa ohjeistusta käytännön työhön. Se voi olla malli jonkun palvelun tai toiminnan aloittamisesta tai sujuvoittamisesta. (Vilka & Airaksinen 2003, 9.) Työelämän tarvitsemat käytännöt ja koulutuksen antama teoria yhdistyvät opinnäytetyössä työnantaja hyödyttävällä tavalla. Samalla opiskelija kartuttaa sellaisia taitoja, jotka helpottavat hänen työllistymistään. Työn toimeksiantaja saa käyttöönsä hyviä oppaita ja tekemisen malleja. (sama, 16–17.) Tässä toiminnallisessa opinnäytetyössä saadaan tietoa tutkittavien mielipiteistä heidän osallistuttuaan lukuvalmennukseen. Tuloksena on myös muistilista lukuvalmennuksen järjestämiseksi (liite 1).

Kanasen (2015, 73, 197) mukaan tutkimuslomake eli survey muodostuu kysymyksistä ja se on kvantitatiivisen tutkimuksen yleisin aineistonkeruumenetelmä. Määrällinen tutkimus voidaan tehdä, kun ilmiö alustavasti ymmärretään. Tärkeätä on myös tietää, että mihin pitäisi kiinnittää huomiota. Silloin tutkimusongelmasta johtuvat tutkimuskysymykset on mahdollista laatia hyvin. Lisäksi tarvitaan apukysymyksiä tarkempien tietojen saamiseksi. Niillä voidaan kysyä esimerkiksi mielipidettä tutkittavasta asiasta.

Verkkotutkimus tehdään yleisimmin sähköpostilla tai verkkosivujen kautta. Verkon kautta vastaaminen vaatii tutkimukseen osallistujalta sekä välineitä että tietoteknistä osaamista. Saatavuus ja saavutettavuus mahdollistavat helpon osallistumisen ja kattavan otannan. Hyvä tapa lähettää tutkimuslomake on laittaa se sähköpostiin linkkinä, josta kysely avautuu täytettäväksi. Tutkittavan tarvitsee vain vastata kysymyksiin ja lähettää lomake takaisin. Myös verkkosivuilla voi olla linkki kyselyyn ja se toimii vastaavalla tavalla. Verkkotutkimus on edullinen, helppo ja nopea tapa tehdä kyselyitä. (Kananen 2015, 209–213.)

Tässä toiminnallisessa opinnäytetyössä käytettiin tutkimuskyselyä eli surveyta. Pääkysymyksiä oli kolme (liitteet 2, 3 ja 4) ja niitä täsmennettiin apukysymyksillä. Kysymykset olivat sekä monivalintakysymyksiä, avoimia kysymyksiä että sekamuotoisia kysymyksiä. Standardoidut eli vakioidut monivalintakysymykset antoivat yhdenmukaiset ja selkeät vastaukset varsinkin lukuvalmennuksen ennakokyselyssä. Avoimiin kysymyksiin vastaamalla oli mahdollista esittää mielipiteitä ja kokemuksia Lukuvalmentaja-palvelusta. (Vilka 2015, 106.)

Tutkimus suoritettiin käyttämällä ensin Google Forms -lomakkeita. Ohjelmalla voi tehdä helposti kauniita lomakkeita. Sen käyttäminen vaatii Google-tilin, jota toimeksiantajalla ei välttämättä ole. Silloin tutkija joutuu käyttämään omaa Gmail-sähköpostiosoitettaan, mikä ei ole ongelmatonta tietosuojan suhteen. Hankalaksi muodostui se, että osa täytetyistä lomakkeista hävisi jonkin ajan kuluessa. Lomakkeiden raportit olisivat olleet mielenkiintoisempaa ja värikkäämmän näköisiä kuin nyt käytetty Webropol-kysely- ja raportointityökalu. Kaikki tutkittavat eivät myöskään saaneet Google Formsin linkkiä auki tai vastaukset eivät saapuneet perille. Näissä tapauksissa he vastasivat sähköpostitse tai kirjallisesti esitettyihin kysymyksiin.

Tutkimuskyselyn otanta oli pieni, koska lukuvalmennukseen valmistautuminen vie aikaa useamman viikon. Lukuvalmentaja-palveluun osallistui kuusi henkilöä. Heistä neljä osallistui suosittelaan lukupiiriin. Palvelun yksilöllisen luonteen huomioon ottaen otanta oli riittävä. Toimeksiantajana ollut Pieksämäen kaupunginkirjasto sai tutkimuksesta tarpeeksi tietoa harkitessaan palvelun ottamista kirjaston käyttöön.

4 LUKEMINEN JA SEN HYÖDYT

Suomessa arvostetaan lukutaitoa. Lukutaidon katsottiin olevan tärkeä osa kansallista heräämistä silloin, kun emme vielä olleet itsenäinen valtio. Kaikkien haluttiin hankkivan lukemisen perustaidot sukupuolesta tai varallisuudesta huolimatta. Köyhempi kansanosaa opetteli lukemaan kinkereillä Katekismusta pänttäämällä. Hengellinen kirjallisuus olikin pitkään melkein ainoa aihepiiri. 1800-luvun lopulla vähintään lukutaitoisia oli suurin osa kansasta (Suomen tilastollinen vuosikirja 1903, 30–31, viitattu 17.3.2019).

Nykyaikana lukemisen taitoja opetellaan esikoulusta lähtien. Edelleen opettelu vaatii ponnisteluja. Hyötynäkökohdat ovat muuttuneet, mutta lukemisella on suuria myönteisiä vaikutuksia sekä yksilölle että ympäröivälle yhteisölle ja yhteiskunnalle.

4.1 Lasten ja nuorten lukeminen

Huotilaisen (2019, 126) mukaan pienillekin lapsille kannattaa lukea ääneen ja heidän kanssaan voi katsella kuvakirjoja. Jopa syntymättömälle vauvalle voi lausua loruja, laulaa ja soittaa musiikkia. Varsinkin äidin puhe- ja lauluäänen on todettu vaikuttavan vauvan kuulojärjestelmän kehitykseen. Tutustuminen äidinkieleen voi alkaa jo sikiöaikana.

Lukemaan opettelu on monimutkaista ja se tapahtuu vaiheittain. Lukemisen oivallus voi syntyä, kun osaa ensin yhdistää äänteet eri kirjaimiksi. Kuuloaisti kääntää puheen tekstiksi, kun äänteet ovat tuttuja. Kuuleminen kehittyy alakoulun aikana ja sen myötä lukeminenkin helpottuu. Sopivilla kuulotreeneillä voidaan tehostaa lukemisen taitoa. Näitä keinoja voidaan käyttää jo sikiöaikana, mutta niistä on hyötyä isommillekin lapsille. Kuuloharjoituksia voivat olla esimerkiksi lorujen kuunteleminen, niitä voi itse riimitellä tai niiden mukaan voi marssia. Rytmikäs taputtaminen, laulujen laulaminen ja lyhyet melodiat auttavat tavujen ja äänteiden hahmottamista. Vielä monipuolisempia keinoja ovat jonkin soittimen opettelu tai yhdessä laulaminen. Luonnossa hiljentymisen ja sen äänien kuunteleminen edistävät myös lukutaitojen kehittymistä. (sama, 203.)

Lukutottumuksiin voidaan vaikuttaa eniten ääneen lukemisella. Jo viisitoistaminuuttia riittää, kun lukeminen toistuu päivittäin. Sen myötä lapset menestyvät paremmin koulussa ja heidän empatiakykynsä kehittyy. (Lukukeskus 2019b, viitattu 1.6.2019.)

Kansainvälisessä PIRLS 2016 -raportissa (Leino, Nissinen, Puhakka & Rautopuro 2017, viitattu 30.5.19) tutkitaan neljäsluokkalaisten lasten lukutaitoa. Siinä sanotaan, että lukutaidolla on huomattava merkitys identiteetin rakentumiselle ja yhteiskunnassa toimimiselle. Lukemalla voi kehittää itseään tai ystäväystyä toisten kanssa. Tarinoiden kautta pääsee seikkailemaan ja tutustumaan uusiin asioihin ja kulttuureihin. Pako arjesta auttaa ottamaan etäisyyttä ongelmiin ja kirjoista löytyy keinoja, joiden avulla vaikeuksista voi selvitä. Vielä neljännellä luokalla suomalaiset lapset lukevat paljon ja mielellään.

15-vuotiaiden lukutaitoa tarkastelee kansainvälinen PISA 2015 -tutkimus (Vettenranta, Välijärvi & Ahonen ym. 2016, viitattu 30.5.2019). Sen mukaan suomalaisten tyttöjen ja poikien lukutaidon erot ovat kasvaneet suuriksi, vaikka lukutaito on edelleen OECD-maiden parhaimmista. Noin joka kymmenennen nuoren välttävä lukutaito haittaa tulevissa opinnoissa menestymistä ja yhteiskunnan toimintaan osallistumista. Lukutaidot näyttävät huonontuvan alakoulun neljännen luokan jälkeen. Heikosti lukevia uhkaa yhteiskunnasta syrjäytyminen, koska hyvä ja monipuolinen lukutaito edistää asioiden ymmärtämistä niin arjessa kuin työelämässäkin.

4.2 Aikuisten lukeminen

Lukemisen merkitys aikuisille ja varsinkin ikääntyville on merkittävä. Lukemisen vaikutuksesta muistin säilymiseen ja elinvuosien lisääntymiseen on jo tieteellisiä tutkimustuloksia. Vuonna 2016 julkaistiin Yalen yliopistossa Yhdysvalloissa tutkimus, jossa haluttiin selvittää, onko kirjojen lukemisella elinikää pidentävä vaikutus. Siinä pohdittiin myös sitä, onko parempi lukea kirjoja vai sanomatai aikakauslehtiä. Tutkimuksessa oli mukana 3 635 ihmistä ja se kesti kaksitoista vuotta. Tutkittavat olivat aloitusvaiheessa vähintään 50-vuotiaita. (Bavishi, Slade & Levy 2016.)

Tutkimuksessa selvisi, että kaunokirjallisuuden lukeminen keskimäärin puoli tuntia päivässä tai yhden luvun verran todella kannattaa. Kirjojen lukijoiden elinikä oli jopa 23 kuukautta pidempi kuin niiden, jotka eivät lukeneet. Täysin uusi havainto oli se, että nimenomaan kirjojen lukeminen verrattuna lehtien lukemiseen lisäsi elinvuosia. (sama.)

Tutkimukseen perehtynyt Markku T. Hyyppä (2018, 108–113) selittää lisäksi, että lukeminen kuuluu kognitiivisiin taitoihin. Kognitiolla hän tarkoittaa muistamista ja oppimista. Lukeminen ehkäisee ja viivästyttää muistisairauksien syntymistä. Kaunokirjallisuuden lukeminen lisää tärkeitä aivoverkoston yhteyksiä ja saattaa vähentää masennusta. Hyyppä kertoo, että lukijan kyky samastua toisiin ihmisiin ja ympäröivään maailmaan altistaa aivot mielen teorialle (engl. theory of mind). Siten kaunokirjallisuuden lukija ymmärtää toisia paremmin ja kokee vahvasti sosiaalista läsnäoloa.

4.3 Lukemaan innostaminen

Tutkimustulosten valossa lukeminen on tärkeää koko ihmisen elinkaaren ajan. Jostain syystä lukuinto hiipuu alakoulun loppupuolella. Kouluilla ja kirjastoilla on keinoja, joilla innostetaan lukemaan. Kirjavinkkaukset ja lukupiirit ovat perinteisiä keinoja, joita voidaan hieman uudistaa lisäämällä esimerkiksi toiminnallisuutta. Lukukipinöitä voi löytää myös Helovuon (2016) kirjasta, jossa hän esittelee 100 syytä lukea.

Juli-Anna Aerilan ja Merja Kauppinen (2019) kirjaan on koottu pedagogisia keinoja lukuinnon herättelyyn. Se on tarkoitettu lähinnä lasten vanhemmille, koulujen opettajille ja kirjastoille. Uusista ja hauskoista keinoista voisi olla iloa myös aikuisten kirjavinkkareille ja lukupiireille. Osallistava ja monimuotoinen kirjallisuuden vapaaehtoinen opiskelu antaisi uusia ja virkistäviä kokemuksia.

Aikuisillekin sopiva tapa tutustua kirjoihin olisi amerikkalainen kirjakerros (engl. book pass). Sitä voisi käyttää suosittelyvässä lukupiirissä. Kirjakerros tarkoittaa sitä, että jokainen osallistuja tutustuu ensin itse valitsemaansa kirjaan lukemalla sitä muutaman minuutin. Sitten kirjat laitetaan kiertämään, kunnes oma kirja tulee takaisin. Kierroksen aikana voi tehdä muistiinpanoja, jotta kirjoista on helpompi keskustella yhdessä. Tällä tavalla jokainen saa hieman tutustua useaan kirjaan ja jakaa lukukokemuksia. (sama, 93.)

Hybridikirja toisi lukupiiriin aivan uusia mahdollisuuksia. Perinteiseen kirjaan voidaan tehdä digitaalisia lisäosia vaikkapa tapahtumapaikoista tai aikakaudesta. Hybridikirja vaatii tekijältään tietoteknisiä taitoja, mutta kevyemmän version voisi kenties tehdä QR-koodeilla tai esimerkiksi Prezi-esityksillä. (sama, 174–175.)

5 KIRJAVINKKAUS

Mitä tarkoitetaan, kun puhutaan kirjavinkkauksesta? Jokainen lukija voi vinkata ystävälleen hyvistä kirjoista. Vaativaa työtä tekevät ammattimaiset kirjavinkkarit ovat perustaneet Kirjavinkkariyhdistys ry:n. Sen verkkosivuilla kerrotaan, että ”kirjavinkkaus on lukemaanhoukutusmenetelmä, jossa kirjaston työntekijä, opettaja tai muu kirjallisuudesta innostunut ihminen kertoo ryhmälle valitsemiaan kirjoista”. (Kirjavinkkariyhdistys 2019a, viitattu 16.4.2019.)

Hyvästä lukemisesta toisille kertominen on ollut tärkeää niin kauan kuin kirjojakin on ollut. Malmin & Söderholm (2000, viitattu 16.4.19) viittaavat Renborgiin, jonka mukaan kirjavinkkaus alkoi Yhdysvalloissa opettajien ja kirjastonhoitajien toimesta jo 1920–1930-luvulla. Englanninkielinen termi book talk yleistyi ja vakiintui 1950-luvulla. Kirjavinkkauksen muita englanninkielisiä termejä ovat booktalk ja readers’ advisory (RA). Toiminta levisi Yhdysvalloista Ruotsiin. Ruotsalaiset kirjastonhoitajat tekivät 1950-luvulla opintomatkoja Yhdysvaltoihin saadakseen tietoa book talkista. Greta Renborgista tuli Ruotsissa kirjavinkkauksen keulahahmo. Hänen toimestaan Ruotsissa ryhdyttiin käyttämään termiä bokprat. Kirjavinkkaus saapui vähitellen Suomen ruotsinkieliselle rannikolle. Bokprat-termiä käytettiin Suomessakin, kunnes sen tilalle keksittiin kirjavinkkaus. (Mäkelä 2015, 12.)

Suomen kirjavinkkauksen edelläkävijä ja uranuurtaja on Marja-Leena Mäkelä. Hänet palkittiin vuonna 2015 Suomen Kirjailijaliiton taholta Kirjailija kiittää -palkinnolla. Kiitossanoissa mainitaan, että hän on vaikuttanut merkittävästi lukuharrastuksen edistämiseen toimimalla vuosikymmeniä yksityishenkilönä kirjavinkkarina. (Suomen kirjailijaliitto 2019, viitattu 16.4.2019.)

Marja-Leena Mäkelän ura kirjavinkkarina alkoi Pietarsaaresta 1980-luvulla. Kirjaston ruotsinkielinen henkilökunta pyysi häntä kiertämään suomalaissa kouluissa ja esittelemään suomenkielisiä kirjoja. Yhdysvaltalaisen Joni Bodartin vuonna 1980 ilmestynyt teos Booktalk! on ollut Ruotsissa tärkeää oppimateriaalia. Mäkelä vaikutti kirjan antamista tiedoista ja ryhtyi myös opettamaan muita asiasta kiinnostuneita. (Laatikainen 2016, viitattu 16.4.2019.) Pietarsaareissa hänelle annettiin ohjeistukseksi ruotsalaisia lehtileikkeitä, joiden myötä Uno Nilssonin ajatukset bokpratista tulivat tutuiksi (Mäkelä 2015, 12).

Kirjavinkkaus on ollut perinteisesti lapsille ja nuorille suunnattua. Vinkkausta tehdään joko kouluilla tai kirjastoissa. Usein on helpompaa mennä oppilaiden luo kuin tuoda kaikki lapset ja nuoret opettajineen kirjastoon. Toisaalta kysymys on taloudellisista resursseista ja toisaalta toimintaan käytävästä ajasta. Kirjavinkkariyhdistys ry (2019b, viitattu 17.4.2019) suosittelee, että keikkavinkkarin palkkio noudattaa Lukukeskuksen kirjailijavierailujen hinnastoa (Lukukeskus 2019a, viitattu 17.4.2019). Tilanne on toinen, jos vinkkaaminen tapahtuu työajalla ja työnantajan toimesta. Vinkkaamisen valmisteluun täytyisi voida käyttää yksi lukupäivä kuukaudessa.

Kirjavinkkauksen tarkoituksena on saada kuulija kiinnostumaan kirjan tarinasta. Vinkkari kertoo kirjoista siten, että houkutus lukea kirja loppuun asti itse kasvaa ylivoimaiseksi. Kirjaa ei tarvitse eikä pidä arvostella kritiikinomaisesti. Sitä ei myöskään saa selostaa kokonaan ja siten pilata yllätyksellisyyttä. Vinkkaus on hyvä päättää sellaiseen kohtaan, jonka jälkeen voi tapahtua mitä tahansa.

Mäkelä (2015, 59) viittaa Bodartiin, joka on määritellyt kirjavinkin rakenteen:

1. Johdatus toimintaan
2. Mitä kirjassa tapahtuu?
3. Lopetuslause: toiminta loppuu ilman loppusanoja; kuulijat jätetään tietoisiksi siitä, että jotain muuta on vielä tapahtumassa.

Kirjavinkkari valitsee kirjat mä tykkään -periaatteella. Kirjasta on hankala vinkata innostavasti, jos ei itse pidä siitä. Hyvätkin kirjat jäävät usein hyllyyn ns. hyllynlämmittäjiksi. Vinkkarin tehtävänä on etsiä sellaisia kirjoja, jotka jäävät muuten huomiotta. Vinkkaamistapahtumassa on tarkoitus voida lainata kyseisiä kirjoja, joten varausjonossa olevat uutuudet eivät yleensä tule kysymykseen. Kirjavinkkarin päämääränä on löytää kaikille lukemista ja edistää lukemisen kulttuuria. Kirjaston tilastojen ja lainausmäärien kasvattamista ei niinkään tavoitella. (Mäkelä 2015, 19–20.)

5.1 Kirjavinkkari

Hyväksi kirjavinkkariksi tullaan harjoittelemalla. Tärkein edellytys on, että haluaa kertoa kirjoista ja edistää lukemista. Esiintymistilanne jännittää usein ja monille on mahdotonta vinkata suuremmalle yleisölle. Jännittäessään tilannetta vinkkari ei pysty kommunikoimaan yleisönsä kanssa. Kuitenkin

katsekontaktin saaminen kuulijoihin on tärkeää. Huoli jännittämisen näkymisestä tai omasta ulkoonäöstä vie ajatukset pois päämäärästä, joka on kirjojen esittely. Vinkkari voisikin ankkuroida ajatuksensa kirjaan ja sen tarinaan. Esiintymispelko ja -jännitys vähenevät vain esiintymisen myötä.

Yleisön kanssa vuoropuhelu onnistuu sitten, kun uskaltaa pois omalta mukavuusalueeltaan. Lapset varsinkin haluavat kommentoida kuulemaansa ja he innostuvat helposti. Vinkkarin pitää olla kiinnostunut lasten vastauksista ja kysymyksistä. Hänen persoonansa vie tilaisuutta eteenpäin. Vinkkari voi nauraa ja itkeä kirjojen tapahtumien aiheuttamien tunteiden vuoksi. Hän voi olla väsynyt tai päivä on ollut muuten huono. Esiintymisten tuoman kokemuksen turvin vinkkari pystyy jättämään itsensä taka-alalle ja keskittymään kirjaan. Toisin sanoen hän on läsnä kuulijoilleen. Vinkkarilla on toivottavasti miellyttävä ja kantava ääni. Jos oman äänen voimakkuus ei riitä, voi käyttää kädet vapaiksi jättävää mikrofonia. Työssä tarvitaan myös hienotunteisuutta erilaisten kuulijoiden edessä. (Mäkelä 2015, 21–38.)

5.2 Pienille lapsille ja koululaisille vinkkaaminen

Alle kouluikäisille lapsille vinkataan lähinnä satutunneilla siten, että kerrallaan esitellään ja luetaan yhtä kirjaa. Kirjavinkkari voi käydä päiväkodeilla, neuvoloissa tai perhekeskuksissa esittelemässä lastenkirjallisuutta aikuisille, jotka käytännössä hoitavat lainaamisen. Lyhyitä vinkkauksen tapaisia esittelyitä voi tehdä silloinkin, kun kirjastosta lähdetään vaikkapa kirjastofillarilla leikkipuistoon pieniä lukijoita tapaamaan.

Kirjavinkkari vierailee paljon kouluilla, joissa käy muitakin vierailijoita eri ammateista. Ympäristö on lapsille tuttu ja omassa luokassa on totuttu opiskelemaan. Mäkelän (2015, 49) mukaan luokassa voi olla parempi keskittyä.

Uusimmassa opetussuunnitelmassa (Opetushallitus 2019, viitattu 17.4.2019) tuodaan esille erilaiset oppimisympäristöt ja laaja-alainen oppiminen. Sen ajatuksen mukaisesti koululaisten on hyvä tulla kirjastoon kuulemaan vinkkausta ja opettelemaan samalla löytämään kirjoja itsekin. Esimerkiksi Pieksämäellä vinkkaukset määritellään Keski-Savon kuntien kulttuurikasvatussuunnitelmassa Kulttuuriketjussa, jota koordinoi Lastenkulttuurikeskus Verso (Lastenkulttuurikeskus Verso 2019, viitattu 17.4.2019).

Kouluille mennään koulun kutsusta tai vinkkari muistuttaa vierailumahdollisuudesta. Pienillä kyläkouluilla on järkevää vinkata kaikki luokat saman päivän aikana. Vinkkarin on hyvä varmistaa aika-taulu oppituntien ja välituntien suhteen. Pitää myös selvittää, voiko koululla ruokaila. Kirjaston omalla vinkkarilla voi olla mukanaan kannettava tietokone, jotta aineiston lainaaminen sujuu heti vinkkauksen päätyttyä. Varauksiakin voi tehdä. Vinkkari voi myös jakaa digitaalista aineistoa kaikkien nähtäville. Aineiston saavutettavuus on hyvä esitellä, sillä e-aineistot ja Celia-aineistot kuuluvat myös lapsille (eKirjasto 2019, Celia 2019, viitattu 17.4.2019).

Ennen vinkkaustapahtumaa on vinkkari valmistellut esityksensä huolellisesti. Hän on lukenut kirjat ja tehnyt hyvät muistiinpanot. Kirjavinkkari on harjoitellut tarpeeksi, jotta hän osaa kertoa kirjasta sujuvasti. Aloittaessaan hän esittelee itsensä ja välittää kirjaston terveiset. Vinkkari näyttää kaikille kirjan kannen ja kertoo kirjailijan ja kirjan nimet. Ensimmäinen lause määrittelee usein sen, jaksako yleisö kuunnella. Luokassa liikkuva vinkkari pitää mielenkiinnon paremmin yllä kuin pöydän taakse piiloutuva. Vinkkien on hyvä olla vaihtelevan pituisia. Kirjat voivat olla vaikeusasteeltaan erilaisia, jotta kaikenlaisille lukijoille löytyy sopiva kirja. Luokkaa voi osallistaa esittämällä kysymyksiä kirjasta. Lapset voivat myös itse valita vinkattavia kirjoja. Vinkattavat kirjat laitetaan esille taulun reunalle tai pöydille, jotta niitä voi katsella ja tutkia. Yhdessä kirjoista jutteleminen saa monet innostumaan ja lukemaan. Keikkavinkkaaja toimittaa kirjalistat hyvissä ajoin alueen kirjastoille, jotta kirjoja on runsaasti tarjolla kysyjille. Listat jätetään myös kouluille muistin tueksi. (Mäkelä 2015, 67–74, 85.)

Yläkoululaisille vinkkaaminen voi tuntua vaikealta. He tarvitsevat lukemiseen innostamista samalla lailla kuin pienemmätkin koululaiset. Kirjojen aiheet voivat olla realistisempia ottaen huomioon mielen-terveysongelmat, ikävät lapsuuskokemukset tai ihmissuhdevaikeudet. Yläkoulun opetussuunnitelmaan kuuluu myös kirjan lukeminen ja siitä esitelmän tekeminen. (sama, 80.) Kirjavinkkari auttaa etsimään kirjoja, joiden useimmiten pitää olla mahdollisimman ohuita ja helppoja. Tällaisia kirjoja pyytävät useimmiten vähän lukevat pojat.

5.3 Aikuisille vinkkaaminen

Kirjavinkkaus aikuisille on myös tärkeää. Jennifer Baker (2010, viitattu 18.4.2019) sanoo, että aikuisille vinkkaamista ei ole opetettu yhdysvaltalaisissa kirjastoalan oppilaitoksissa. Niissä on keskitytty antamaan opetusta lapsille ja nuorille vinkkaamiseen, koska siitä on ollut suurta kysyntää.

Kysyntä on muovannut koulutustarjontaa. Kirjavinkkaus tarjoaa samalla tavalla aikuisillekin viihdykettä, virkistystä ja oppimisen kokemuksia. Aikuisille vinkkaaminen on yleistynyt, joten toivottavasti se huomioidaan myös kirjastoalan koulutuksessa.

Vinkkaamaan voidaan pyytää esimerkiksi kerhoille tai yhdistyksille. Ensin pitää selvittää, haluatko he vinkkauksen jostain tietystä aiheesta. Kirjavinkkari joutuu opiskelemaan kenties uuden aihealueen, jonka perinpohjainen tunteminen vie paljon aikaa. Silloin voidaan vinkkaria vaihtaa toiseen henkilöön, joka tuntee aihetta enemmän. Jos vaihto ei onnistu, voi vinkkari käsitellä aihetta pintapuolisemmin. Vinkit voivat olla lyhyempiä tai sama alkulause voi kattaa useampia teoksia. Esimerkiksi näin, että ...”jos olet kiinnostunut tästä taiteilijasta, kannattaa lukea nämä molemmat kirjat. Toinen sijoittuu hänen nuoruuteensa ja toinen hänen elämänsä loppupuolelle”... Kuulijoiden toiveet ovat etusijalla ja niitä on kunnioitettava. Etukäteen pitää tietää myös käytettävissä oleva puheaika. Tilaisuuden aluksi kaikille annetaan kirjalista, joihin voi tehdä omia merkintöjä. Vinkkaus kutsu voi tarkoittaa myös lukupiirin tapaista yhden kirjan perusteellista esittelyä. (sama.)

Satunnaiselle yleisölle voi kertoa enemmänkin erilaisista genreistä. He ovat tulleet paikalle ehkä lehti-ilmoituksen perusteella eikä heillä ole yhtenäisiä odotuksia. Monenlaisista aiheista löytyy todennäköisemmin joku mielenkiintoinen kirja luettavaksi. Myös aikuisille etsitään kirjoja, jotka muuten jäisivät hyllyihin lukemattomina. Omien kirjallisten helmien etsiminen kannattaa. Paras vinkkaus syntyy siitä, että vinkkari on itse lukenut kirjan ja myös pitänyt siitä.

Kirjavinkkarin hyvä itsetuntemus auttaa valitsemaan sopivia kirjoja monenlaisille lukijoille. Tämä tarkoittaa sitä, että hän tiedostaa omat mieltymyksensä ja heikkoutensa. Vinkkari osaa etsiä kirjoja senkin perusteella, mistä monet lukijat useimmiten pitävät. Vanhemmille ihmisille on syytä esitellä myös äänikirjaversiot, koska näkökyky voi olla heikentynyt. Uusia isotekstisiä kirjoja ei ole valitettavasti juurikaan saatavilla. Kirjalistan voi järjestää siten, että edellisessä kirjassa on joku yhtymäkohta seuraavaan kirjaan. Silloin vinkkaukseen saa sujuvan juonen. (sama.)

Vinkkaamiseen pätevät samat ohjeet kuin nuoremmallekin yleisölle: kirjaan on aina joku johdattelva lause tai pieni esittely, kirjan juonesta kerrotaan vain hieman mielenkiinnon herättämiseksi, kerrotaan koukku ja lopuksi päätetään sanoihin, jotka saavat lukemaan kirjan. On parempi keskittyä kirjan viehättäviin ja vetoaviin seikkoihin kuin paljastaa juonta liikaa. Koukku on sellainen juonenkohta, johon viittaaminen saa kuulijan haluamaan kirjan lukemista. Mielenkiintoisen loppulauseen

harjoittelu kannattaa, jotta voi sanoa jotain muuta kuin ”tämä on oikein hyvä kirja”. Muistetaan, että vinkkaaminen on hauskaa ja lopuksi kiitetään yleisöä. (sama.)

Kannustava esimerkki aikuisille vinkkaamisesta on kirjastonhoitaja ja kirjallisuuskouluttaja Marika Helovuo, jonka kirjavinkkaukset ovat hyvin suosittuja. Hänen Lukuneuvoja-blogistaan löytyy vinkkauksia monenlaisia aiheita käsittelevistä kirjoista (Helovuo 2018, viitattu 2.6.2019). Kirjojen esitelytekstit ovat innostavia ja houkuttelevat lukemaan. Niistä saa myös vinkkejä siitä, millainen kirjavinkkaus voisi olla.

6 LUKUPIIRIEN HISTORIA

Kirjallisuuden ja lukutaidon leviämisen myötä tuli tarpeelliseksi saada keskustella lukemastaan. Lukupiirien historia onkin jo vuosisatoja vanha. Lukupiirit kehittyivät Euroopassa 1600-luvulta alkaen ja ne levisivät Suomeenkin erilaisten vaiheiden kautta. Vaikka nykyiset lukupiirit voivat kokoontuvat jopa internetin välityksellä, on kirjoista keskusteleminen yhä kaikkein tärkein asia.

6.1 Kirjalliset salongit

Kirjalliset keskustelut alkoivat Ranskassa 1600-luvulla. Vuosisadan alkupuolelta lähtien kokoontuivat ensin miehet mutta myöhemmin ylhäisön naiset ja miehet yhdessä keskustelemaan kirjoista, moraalista ja politiikastakin. Markiisitar de Rambouillet (Catherine de Vivonne 1588-1665) perusti Ranskan ensimmäisen kirjallisen salongin vuoden 1610 tienoilla. Kulttuurin harrastuksesta kertoo se, että kyseisen salongin seinällä nähtiin Leonardo da Vincin Mona Lisa. (Picard 2018, 31–36.)

Hyvä keskustelutaito ja viehättävä käytös avasivat ovia myös ylhäisöön kuulumattomille. Vilkas mielipiteiden vaihto edellytti salonkeihin osallistujilta ja niiden emänniltä hyvää keskustelutaitoa ja ajankohtaisten asioiden tietämystä. Salongeissa esitettiin myös runoja ja musiikkia sekä näytelmiä. Kirjailijat lukivat ääneen teoksiaan ehkä vain muutamalle vieraille tai parille kolmellekymmenelle kuulijalle. Salongit olivat vapaan keskustelun tyysijoja ja ne nimettiin usein emäntiensä mukaan. Seurueen keskuhenkilöinä olivat yleensä kuuluisat mieskirjailijat kuten Molière ja Voltaire (sama, 86–87, 209).

1700-luvulla alettiin salongeissa tarjota suurellisia päivällisiä ja illallisia. Musiikki- ja näytelmäesityksiä varten tarvittiin suuret tilat. Keskustelu muuttui vakavammaksi käsitellen enemmän filosofiaa, taloutta ja politiikkaa. Vieraina nähtiin valtio- ja tiedemiehiä, kirjailijoita, aatelisia ja muuta ylhäisöä sekä Ranskasta että ulkomailta. Madame Geoffrinin salongissa vierailivat mm. Benjamin Franklin, Kustaa III ja suomalaissyntyinen Gustav Philip Creuz. Musiikkia salongissa esitti ainakin lapsinero Wolfgang Amadeus Mozart, joka piti siellä ensimmäisen konserttinsa. (sama, 212, 251–260, 326.)

Salonkien suurinta aikaa olivat vuodet 1610–1789. Yksinomaan Pariisissa oli vuonna 1661 ainakin 800 salonkia. Kirjallisten salonkien ja salonkiemäntien vaikutus kulttuurin, ranskan kielen ja tieteen

edistämiseen oli suuri. Salongeista sai alkunsa myös Ranskan Akatemia, joka perustettiin vuonna 1635. (sama, 97, 223.)

Kirjalliset salongit levisivät muuallekin eurooppalaisiin kaupunkeihin, kuten Wieniin, Roomaan, Berliiniin ja Lontooseen. Pohjoismaiset salongit syntyivät 1800-luvun alussa Tanskaan ja Ruotsiin. Suomalaisyntyisen Malla Silfverstolpen salonki Uppsalassa oli tärkeä romantiikan ajan kirjallisuudelle ja kulttuurille. Hämeenlinnalainen vapaaherratar Gustafva Sofia Hjärne perusti salongin 1830-luvulla. (Ahola 2013b, viitattu 23.4.2019.)

6.2 Lukuhalun herääminen

Useimmille on tuttu joko televisiosta, radiosta tai kirjallisuudesta sellainen kohtaaminen, jossa luetaan iltapuhteena ääneen kirjaa tai lehteä joko omalle perheelle tai isommalle joukolle. Saksalaisen Engelsingin (1978, 122) mukaan 1700-luvulla tavanomaisella lukijalla oli ehkä vain yksi tai korkeintaan muutama kirja, joita hän luki aina uudestaan ja uudestaan. Lukeminen oli intensiivistä kertaamista ja toistamista. Kirjallisuus oli pääasiassa kirkollista ja hengellistä. Luettavina olivat esimerkiksi Raamattu, katekismus, rukouskirjat ja laulukirjat. Toistojen myötä tekstejä opittiin ulkoa ja siten oli mahdollista välittää tietoa niillekin, jotka eivät esimerkiksi päässeet kirkkoon. Ekstensiiviseen lukemiseen siirtyminen 1700-luvun lopusta lähtien tarkoitti sitä, että teos luettiin vain kerran ja sitten siirryttiin nopeasti uuteen kirjaan. Lukeminen ei enää ollut yhteisöllistä ja sosiaalista, vaan omien mieltyömysten mukaan elämyksiä hakevaa. Kirjavalikoima oli jo runsaampi ja aiheeltaan monipuolisempi.

Huoli liiallisen lukemisen vaikutuksista ja turmiollisen tiedon leviämisestä ilmeni saksankielisistä sanoista Lesesucht (lukuhimo), Lesewut (lukuvimma) ja Leselust (lukuhalu). Lukutaidon leviäminen alempiin kansanryhmiin ei ollutkaan hyväksyttävää, koska he valitsivat ja tulkitsivat lukemisensa väärin. Oppineiston mielestä uskaliaat ja seikkailulliset kirjat olivat latteita ja mauttomia. Yhä uusien kirjojen vimmaista lukemista verrattiin vaikeisiin riippuvuuksiin, kuten oopiuminkäyttöön ja alkoholismiin tai tupakointiin. Jopa itsemurhiin ajautumisesta syytettiin Johann Wolfgang Goethen kirjaa *Nuoren Wertherin kärsimykset* (1774). Syyksi selitettiin se, että kirjaa luettiin liian monta kertaa peräkkäin ja se osattiin jopa ulkoa. Välttyäkseen pakonomaiselta eläytymiseltä olisi kirja pitänyt lukea vain kertaalleen. (sama, 128–129, 143.)

6.3 Lukuseurat

Suomessa lukuseuroja edelsivät 1700-luvun alkupuolella aikakaus- ja sanomalehtien tilausrenkaat. Esimerkiksi Turun Akatemian osakunnat tilasivat lehtiä yhdessä. Yleisimmin niitä oli mahdollista lukea julkisissa tiloissa, kuten kahviloissa ja kievareissa. (Mäkinen 1997a, 118.)

Kirjallisuuden ja lukemisen leviämiseen vaikuttivat painotekniikan kehittyminen ja taloudellisen yritteliäisyyden tuoma hyvinvointi. Pohjanmaasta oli tullut Suomen vaurainta seutua 1700-luvulla ja 1800-luvun alussa. Rannikolla rakennettiin valtamerialuksia ja tervaa kuljetettiin satamista ympäri maailman. Yhteydet Ruotsiin olivat vahvat, joten sieltä levisivät valistusajan hengessä myös uudet kulttuuriset vaikutteet. Taloudellisen vaurauden mahdollisti osaltaan eteläiseltä Pohjanmaalta aloitettu isojako vuonna 1757. Suomen kartoittamista ja myöhemmin isojaon suorittamista varten saapui Ruotsista suuri joukko maanmittareita, jotka halusivat hankkia tietoa alueesta ja myös jakaa sitä kaikille. (Ylikangas 1994, viitattu 23.4.2019.)

Eteläpohjalainen kirjamosieteetti syntyi 1760-luvulla tarpeesta kierrättää kirjallisuutta. Vaasan ja Närpiön seudun kirjamosieteettiin kuuluivat viiden maanmittarin lisäksi ainakin kirkkoherra, kappalainen, lääninlampuri ja kapteeni. Sosieteetin jäsenet olivat tuttuja toisilleen sekä ammattinsa että perheidensä kautta. Monet maanmittarit avioituivat suomalaisten pappien tyttärien kanssa. Kirjojen kierrättämisen mallin toi ryhmän ainoa aatelinen, kapteeni Herman Julius Roos (af Hjelmsäter), oltuaan Pommerin sodassa (1757–1759). Hän oli tutustunut Pommerissa yhteen varhaisimmista lukuseuroista. Kierrättämisen ajatus oli tuttua myös papistolle kiertokirjeiden muodossa. Opiskelu ulkomailla ja sen ajan runsas matkakirjallisuus toivat osaltaan tietoa Suomeen. Esimerkiksi kasvitieteilijä ja tutkimusmatkailija Pehr Kalm kirjoitti amerikkalaisen Benjamin Franklinin ideoimasta Philadelphian kirjastosta. (Mäkinen 1997b, viitattu 25.4.2019.)

Pohjanmaalla kirjallisuus ja lukeminen kuuluivat myös muille kuin ylhäisölle, joka luki paljon ruotsinkielistä kirjallisuutta. Suomenkielinen talonpoikaisväestökin sai kirjoja luettavakseen, kun uskonnollinen lahko nimeltä Pohjanmaan mystikot suomensi niitä eri kielistä. Hengelliset ja maalliset matkin käsikirjoitukset kiersivät taloudesta toiseen. Pohjanmaan mystikot toimivat 1700-luvun lopusta 1800-luvun puoliväliin etenkin Vähäkyrössä. (sama.)

Kirjamosieteetin, lukuseuran tai lukupiirin jäsenille tuli ongelmaksi kirjojen säilyttäminen sen jälkeen, kun kaikki olivat ne lukeneet. Kirjoja huutokaupattiin tai ne otettiin osaksi omaa kokoelmaa, joten

niiden löytäminen myöhemmin kävi mahdottomaksi. Ratkaisuksi keksittiin, että joku lukuseuran jäsenen sijoitti kirjakaapin omiin tiloihinsa tai yhdessä vuokrattiin huone kirjoja varten. Jäsenille tuli mahdolliseksi lainata teoksia tiettyinä aikoina kiinteistä kokoelmista. (sama.) Aholan (2013a, 22) mukaan niihin ei hankittu uutta kirjallisuutta, vaan luettavina olivat vanhat kierrossa olleet kirjat.

Lainakirjastot olivat puolestaan kirjakauppiaiden myymälöissään ylläpitämiä kaupallisia kokoelmia. Lainakirjasto-oikeudet myönnettiin useimmiten kirjakauppiaille. Vuonna 1794 perustettu Vaasan lukuseura pyysi hovikanslerin virastolta vuonna 1802 lupaa jatkaa toimintaansa. Hovikanslerinvirasto myönsi luvan, vaikka lukuseura antoikin myös seuran ulkopuolisille mahdollisuuden lainata aineistoa maksua vastaan. Vaasan lukuseuran lukukirjastolla oli jo oma hoitajansa. Sen aukioloajat olivat säännölliset ja sillä olivat painetut luettelot kirjallisuudesta.

Seuraava vaihe oli lukukabinettien perustaminen eurooppalaisten esikuvien mukaisesti suomalaisiin kaupunkeihin. Ranskasta lähtöisin olevasta lukukirjaston muodosta käytettiin nimeä cabinet de lecture. Kaupallisissa kabineteissa kirjakauppiat tarjosivat mahdollisuutta lukea lehtiä ja kirjoja maksua vastaan. (sama.) Lukukabineteissa kirjastolle, lukusalille ja seurustelulle olivat erilliset huoneet. Niissä oli myös tarjoilua sekä kirjoitustarvikkeita. Suomessa lukukabinettia vastasi Turkuun vuonna 1798 perustettu Turun lukuseura. Siitä käytettiin sekä läsesällskap (lukuseura) että läse-cabinet (lukukabinetti) nimityksiä. (Mäkinen 1997b, viitattu 25.4.2019.)

Fakkilukuseurat olivat sellaisia erikoislukuseuroja, joissa oli tieteellistä kirjallisuutta eri alojen ammattilaisille. Niitä perustettiin varsinkin lääkäreille. Medisiinarit perustivat Turkuun vuonna 1820 lääketieteellisen seuran, johon kuului kirjasto. Myös papistolla oli omia rovastikuntakirjastoja, jotka he joutuivat kylläkin itse kustantamaan. Upseereillakin oli Haminassa lukuseuransa 1830-luvulla. (sama.)

Melkein kaikissa kaupungeissa toimi 1800-luvun alussa kaupallinen lainakirjasto, jonka asiakkaat maksoivat palveluista. Lukuseurat hiipuivat 1830–1840-luvuilla, koska niiden oli vaikea noudattaa sensuurisäädösten vaatimaa luettelointi- ja tarkastustyötä. Ihmisille oli myös tarjolla enemmän julkisia lainakirjastoja. Kirjakaupoista sai myös ostaa edullisestikin kevyttä kirjallisuutta. (Ahola 2013a, 23.)

6.4 Lukuyhdistykset ja kamarikulttuuri

Ahola (2013a, 24) kertoo, että Elmgrenin mukaan lukuyhdistyksiä perustettiin sivistämään kansaa ja jakamaan tietoa maailman tapahtumista. Elmgren arvosti suuresti sanomalehtien artikkeleita, mutta kaunokirjallisuudella ei ollut suurtakaan merkitystä. Hänen mukaansa yhdistykset edistivät sivistyksen leviämistä. Tästä pääsivät kaikki yhteiskuntaluokat osallisiksi.

Rouvasväenyhdistyksiä perustettiin useita 1830–1850-luvuilla. Rouvasväenyhdistykset toimivat erityisesti sosiaalisissa tehtävissä, mutta toimintaan kuului myös kirjallisia harrastuksia. Yhdistyksissä vierailevat luennoitsijat olivat joko kirjailijoita tai opettajia, jotka lukivat ääneen tai pitivät kirjallisuusluentoja. Iltamissa ja kirjastoissa esitettiin suomalaiskansallista kirjallisuutta eri tavoin. (Lehtonen 1994, 157, 274–286.)

Kamarikulttuuri (parlor culture) syntyi kansallisaatteen ja naisten yhteiskunnallisen vaikuttamisen lisääntyessä. Suomessa kirjalliset salongit ja lukupiirit yhdistettiin toimimaan yksityisissä tiloissa. Monista sukupolvista ja eri säädyistä koostuvat ryhmät kokoontuivat tuvissa ja kamareissa keskustelemaan juuri heille tehdystä kirjallisuudesta. Naiset rohkaistuivat kirjoittamaan itsekin jopa romaaneja tällaisessa turvallisessa samanhenkisten ihmisten yhteisössä. (Ahola 2013a, 27–28.)

6.5 Suomalaiset lukupiirit

Suomalaisia lukupiirejä on tutkittu aika vähän. Suvi Aholan väitöskirja vuodelta 2013 *Lukupiirien Suomi : Yhteisöllistä lukemista 149 suomalaisessa lukupiirissä 2009* on ainoa laajempi tutkimus aikuisten lukupiireistä. Se ilmestyi samana vuonna myös Avaimen kustantamana nimellä *Lukupiirien aika*.

Lukupiirejä on paljon yleisissä kirjastoissa. Vuonna 2018 kirjastoissa järjestettiin kategoriassa *Kirjallisuus ja lukemisen edistäminen* 21 807 tapahtumaa ja osallistujia niissä oli 403 389 henkilöä (Kirjastot.fi, viitattu 1.5.2019). Tapahtumien luonnetta ei tilastossa ole eritelty, joten varsinaisten lukupiirien määrä ei siitä selviä. Aholan (2013a, 59–109) mukaan lukupiirien lukumäärää on melkein pä mahdotonta sanoa. Lukupiirejä perustetaan ja niitä lopetetaan ilman virallisia ilmoituksia. Vuonna 2009 lukupiirejä oli ainakin kirjastoissa, seurakunnissa, oppilaitoksissa, kirjakaupoissa ja

yhdistyksissä noin 700. Näiden lisäksi tulevat vapaat ja spontaanisti perustetut lukupiirit, joiden jäsenet ovat esimerkiksi jo ennestään ystävyksiä.

Suurin osa Aholan (2013a, 62) tutkimuksen lukupiireistä sijaitsi kaupunkimaisissa ympäristöissä. Lukupiirien perustamiseen näyttävät vaikuttaneen kaiken tasoisten oppilaitosten ja kirjastojen läheisyys. Ahkerimmin kyselyyn vastasivat 2–5 vuotta toimineet lukupiirit ja vähiten 6–10 vuotta toimineet. Ahola selittää tätä sillä, että alkuvuosien innostus on suurta ja lukupiirillä on myönteistä merkitystä osallistujan lukemiseen. Muutaman vuoden jälkeen on mielenkiinto voinut vähentyä ja lukupiiri on kenties jopa lopetettu. Toisaalta yli kymmenvuotiaat lukupiirit ovat vakiintuneet ja niillä on jo perinteitä. Osallistujat ovat toisilleen hyvinkin tuttuja ja ympäristö sekä yhteisön ilmapiiri ovat siten turvallisia ja viihtyisiä. (sama, 63–67.)

Ryhmäkokoon vaikuttaa osaltaan tapaamispaikka. Yksityiskodeissa kokoontuvat lukupiirit eivät voi olla suuria, koska suurelle vierasjoukolle ei ole tilaa. Julkisissa tiloissa voivat ryhmät olla vastavasti suurempia. Lukukokemusten jakamiseen sopivin ryhmän koko on 6–10 henkilöä. Silloin toimintaa ei haittaa sekään, että jos joku jäsen ei pääse tulemaan paikalle. Pienet ryhmät ovat sitoutuneempia ja keskustelua on helpompi ohjata, mutta toisaalta poissaolot saattavat vaikeuttaa kokoontumisia. Hyvin pienten ryhmien on helppoa järjestää lukupiiri myös eri paikkakunnilla, vaikka osallistujat asuisivat kaukanakin toisistaan. (sama, 67–69.)

Lukupiireihin osallistui vuonna 2009 eniten yli kuusikymmenvuotiaita. Ruuhkavuosien mentyä on aikaa harrastaa ja valmistautua lähestyvän eläkeiän sosiaaliseen kanssakäymiseen. Vanhemmat ikäluokat ovat myös tottuneempia ja ahkerampia lukemaan. Vaikka tuolloin lukeminen oli yleistä kaikissa yhteiskuntaluokissa, korostui lukupiireissä korkea koulutustaso. Suurin osallistujajoukko olivat eläkkeellä olevat opettajat, joita tutkimukseen vastanneista oli melkein kolmasosa. Osallistujista suurin osa oli naisia. Miesten ja naisten tapa keskustella voi olla erilainen ja kirjavalinnatkin voivat olla liian naisellisia. Tosin tutkimuksessa selvisi, että pääkaupunkiseudulla oli myös nuorempien miesten lukupiirejä, joissa kirjojen valinnassa kirjailijan sukupuolella ei ilmeisesti ollut suurtaakaan merkitystä. (sama, 69–74.)

Ohjatuille lukupiireille olivat tyypillisiä kokoontumiset pääosin julkisissa tiloissa. Lukupiireillä oli myös vetäjänä joko järjestäjänä toimivan kirjaston tai opiston henkilökuntaa tai joku kirjallisuuden ammattilainen. Tilaisuuksiin osallistuvilla ei ollut välttämättä korkeakoulutusta ja tuntui siltä, että niihin oli helpompi osallistua kuin vapaisiin lukupiireihin. Kokoontumisia oli yleensä kerran kuussa

ja ne kestivät pari tuntia. Kirjan tai kirjailijan esittelyn ja alustuksen jälkeen oli keskustelua aiheesta. Osallistumiseen oli houkutellut tuttavalta saatu tieto, kyseisen yhdistyksen jäsenyys tai ylipäänsä lukuharrastus ja toive kuulua johonkin lukupiiriin. Kaikkein tärkeintä oli kuitenkin kirjallisuudesta käytävä keskustelu, joka monipuolisti lukemisharrastusta. Ohjatuissa piireissä tärkeitä näkökohtia olivat myös sivistyksen lisääminen ja näköalojen avartuminen. (sama, 85–88.)

Vapaisiin lukupiireihin osallistuminen edellyttää sitä, että jäseneksi kutsutaan. Ryhmä koostuu joko ennestään ystävistä, työkavereista, naapureista tai muista tuttavista. Lukupiirien kokoontumiset ovat sen jäsenten kodeissa. Tapaamisissa on tärkeintä kirjoista keskusteleminen, mutta suuri rooli on myös ruokailussa ja seurustelussa. Usein kirjakeskustelut alkavatkin vasta aterioinnin jälkeen. Tarjoilun järjestäminen vuorollaan saattaa tuoda myös paineita. Osa osallistujista koki myös, että säännölliset tapaamiset poistivat yksinäisyyden ja syrjäytymisen kokemuksia. Samanhenkisten ihmisten ryhmässä keskustelu vaikeistakin ja jopa yksityisistä asioista oli helppoa. Toisaalta Aholaa mietitytti se, että tulivatko keskusteluissa tarpeeksi esille erilaiset näkökannat ja mielipiteet juuri tuon samanhenkisyyden vuoksi. (sama, 91–95.)

Lukupiirin vetäjällä on aktiivinen rooli tilaisuuden onnistumisessa. Vastauksista käy ilmi, että hyvä vetäjä on valmistellut aiheen hyvin. Hän on lukenut kirjan pariin kertaan ja tehnyt muistiinpanot sekä ”virikepaperin” keskustelun ja kysymysten virittämiseksi. Hän myös ohjaa keskustelua ja pitää osallistujat asiallisina. Tehtävä voi olla raskas, koska se vie paljon aikaa ja sitouttaa jopa vuosiksi. (sama, 98–99.)

Internetissä toimivat lukupiirit voivat olla keskustelevia ryhmiä tai päiväkirjamaisia blogeja. Ihmisten vapaa-ajanvietto tapahtuu usein verkossa, joten on luontevaa harrastaa siellä kirjallisuuttakin. Lukupiireissä on vapaus osallistua ja poistua sekä keskustella anonyymisti. Piirin vetäjän persoona voi toimia houkuttimena, jos hän osaa innostaa osallistujia tai jos hän on julkisuuden henkilö. Vapaat internet-lukupiirit sitouttavat enemmän lukijoita lukemaan kirjat loppuun asti ja myös valitsemaan lukemansa siten, että kirjat ilahduttaisivat myös muita piirin jäseniä. Verkkolukupiireissä korostuu myös kirjoittaminen, koska siinä ympäristössä se voi olla ainoa tapa viestiä. (sama, 105–109.) Esimerkiksi Oulun kaupunginkirjastossa on käytössä uudenlainen verkkolukupiiri, johon osallistutaan Adobe Connectin kautta. Kirjastonhoitajat keskustelevat aiheena olevasta kirjasta ja asiakkaat voivat osallistua siihen kirjoittamalla chattiin. (Oulun kaupunginkirjasto 2019a, viitattu 5.5.2019.)

7 LUKUVALMENNUS

Henkilökohtainen kirjavinkkaus on työmuotona tuttu kirjastoissa työskenteleville. Asiakkaiden esittämät kysymykset kirjahyllyjen välissä tulevat nopeasti ja yllättäen, joten kirjasuositukset saattavat jäädä pinnallisiksi. Hyvät ideat tulevat mieleen useimmiten liian myöhään, kun asiakas on jo poistunut kirjastosta. Nopean hyllyvälivinkkauksen lisäksi ja tueksi on kehitetty lukuvalmennuspalvelu kirjojen sisältöjen avaamiseksi.

Turunen (2017, viitattu 4.5.2019) kertoi Jyväskylän Kirjastopäivillä vuonna 2017, että Helsingin kaupunginkirjastoon kuuluvassa Kallion kirjastossa kehitettiin vuonna 2013 syvällisempään vinkkaukseen sopiva malli, jonka pohjana oli Kirjasto 10:n Musavalmentaja. Lukuvalmentaja-palvelun idea on vapaasti käytettävissä missä tahansa Suomen kirjastossa. Asiakkaille tämä palvelu on maksuton. Palvelu tuo saataville kirjastohenkilökunnan kirjallisuuden osaamisen sekä parantaa ja lähentää asiakaspalvelijan ja asiakkaan välistä suhdetta. Se myös lisää luottamusta henkilökunnan ammattitaitoon, ja toisaalta kirjallisuuden tietämys kasvaa molemmilla osapuolilla.

Lukuvalmennus on tarkoitettu kaikille kirjaston asiakkaille ja sellaisiksi aikoville. Siihen voivat haakeutua paljon lukevat tai hekin, jotka eivät jostain syystä ole löytäneet sopivaa lukemista. Kiireiset elämänvaiheet eivät mahdollista pitkiä hetkiä kirjahyllyjen välissä tai yhteys kirjastoon on katkennut jopa kokonaan. Kaikille heille voi Lukuvalmentaja valikoida ilahduttavaa kirjallisuutta.

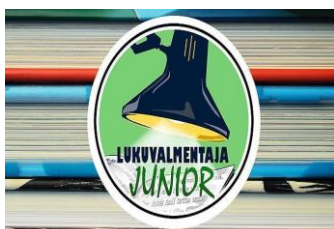
Esimerkiksi Helsingin kirjastojen Lukuvalmentajaan (Helsingin kaupunginkirjasto 2019a, viitattu 4.5.2019) voi ottaa yhteyttä joko sähköpostitse, puhelimitse, käymällä kirjastossa tai täyttämällä verkkolomakkeen. Lomakkeen kysymyksiin vastaamalla annetaan tietoa lukumieltymyksistä ja -toiveista, joiden perusteella Lukuvalmentaja voi löytää vinkattavaa kirjallisuutta. Tilaa annetaan myös sen kertomiselle, minkälainen kirjallisuus ei miellytä tai mistä aiheista ei haluta lukea ollenkaan. Kirjapakettiin voi kuulua valinnan mukaan 10 tai 20 teosta.

Asiakas voi valita itselleen sopivan vaihtoehdon:

1. kirjalista sähköpostitse
2. Lukuvalmentajan valmiiksi varaama kirjakassi lukulistoineen kirjastoon. Voit tutustua kassin sisältöön itsenäisesti, lainata haluamasi teokset ja jättää loput henkilökunnalle.
3. Henkilökohtainen tapaaminen Lukuvalmentajan kanssa kirjastossa. Lukuvalmentaja esittelee sinulle valitsemiaan teoksia ja voit lainata haluamasi mukaasi. Tapaaminen kestää noin tunnin. Ajankohdan voit sopia valmentajasi kanssa. (Helsingin kaupungin-kirjasto 2019b, viitattu 4.5.2019.)

Jos kirjastossa on useampia Lukuvalmentajia, he voivat jakaa valmennustehtävät oman perehtyneisyytensä mukaisesti. Valmennus on yhteistyötä, jossa kaikkien osaaminen käytetään hyödyksi. Kirjallisuudesta hankitaan tietoa monista lähteistä: kirjallisuusarvosteluista, -blogeista, työkavereilta, toisilta asiakkailta ja omista lukukokemuksista. Valmennukseen valmistautuminen voi kestää kolme viikkoa, joten suurta määrää kirjoja ei ole mahdollista eikä tarkoituksenmukaista lukea itse. Esimerkiksi Helsingissä on sovittu, että yhteen valmennukseen voi käyttää työaika viisi tuntia. (Turunen 2017, viitattu 4.5.2019.)

Tapaamiseen varataan aikaa 1–2 tuntia. Ennakovalmisteluihin sisältyvät yhtenäisen mallin mukaisten kirjaselostusten kirjoittamisen lisäksi sopivan tilan varaaminen ja pienen tarjoilun järjestäminen teen tai kahvin kera. Kirjat järjestellään lukulistan mukaisesti, jotta seuraava teos löytyy helposti ja tilaisuus etenee sujuvasti. Lukuvalmentaja kertoo kirjoista ja niistä keskustellaan käytävissä olevan ajan puitteissa. Lopuksi valmennettava saa mukaansa kirjallistan ja hän voi joko lainata kirjat tai palata niihin myöhemmin. Tapaamisesta noin kuukauden kuluttua lähetetään asiakkaalle palautekysely, jonka perusteella Lukuvalmennusta on mahdollista kehittää. (sama.) Lapsille on joissakin kirjastoissa tarjolla Lukuvalmentaja Junior -palvelu ja Sellon kirjastossa Henkilökohtainen musiikkivalmentaja -palvelu (Helmet.fi 2019, viitattu 5.5.2019).

KUVA 5. Helsingin kirjastojen Lukuvalmentaja Junior -logo

KUVA 6. Helsingin kirjastojen Lukuvalmentaja-logo

Lukuvalmentaja-konsepti on käytössä koko Suomessa monissa kirjastoissa. Esimerkiksi Oulun kaupunginkirjastossa käytetään nimeä Lukuopas ja Musaopas. Heidän tapaamisaikansa on noin puoli tuntia. (Oulun kaupunginkirjasto 2019b, viitattu 5.5.2019.) Jyväskylän kaupunginkirjastossa on tarjolla luku- ja musaneuvontaa eri ikäisille asiakkaille. Paketteihin kuuluu 5–10 teosta ja tapaamisaika on myös noin puoli tuntia. (Jyväskylän kaupunginkirjasto 2019, viitattu 5.5.2019.) Tampereen kaupunginkirjastossa käytetään Mitä lukisin? -palvelua ja Ylöjärven kaupunginkirjastossa Lukuopas-palvelua. Molemmissa kirjastoissa lähetetään tai annetaan asiakkaalle 5–10 kirjan vinkki-lista eikä tapaamisaikoja ole varattavissa. (PIKI Pirkanmaan kirjastot 2019, viitattu 5.5.2019.)

8 LUKUVALMENNUS PIEKSÄMÄEN PÄÄKIRJASTOSSA

Halusin kokeilla lukuvalmennuksien järjestämistä kuultuani Helsingin kaupunginkirjaston Lukuvalmentaja-palvelusta. Luen paljon ja ajattelin voivani tarjota asiakkaille mielenkiintoisia vaihtoehtoja heidän itsensä valitsemilleen kirjoille. Lukuvalmennus tuntui olevan itselleni sopiva tapa vinkata. Tein ensimmäisen valmennuksen ammattiharjoitteluni aikana Pieksämäen pääkirjastossa. Tapauksia oli yhteensä kuusi ja se tuntui sopivalta määrältä puolen vuoden aikana pidettäväksi. Halusin myös lisätä keskustelua kirjoista, joten meillä oli yksi suositteluva lukupiiri neljän valmennuksessa olleen asiakkaan kanssa.

8.1 Ennen lukuvalmennuksia

Tein mainoksen (liite 5) ajatellen sitä, että se varmasti huomataan muiden esitteiden joukosta. Sen väriyty ja kuviointi on siksi huomiota herättävän räikeä. Mainos on tehty Wordilla käyttäen sen tarjoamia kuvioita. Jatkossa teen hillitymmän version, joka sopii yhteen kirjaston lomakkeiden kanssa. Mainos oli paperisena versiona jaossa kirjaston toimipisteissä sekä digitaalisena versiona Facebookissa ja kirjaston verkkosivuilla. Muistilista (liite 1) tukee lukuvalmennuksen järjestämisessä, jotta kaikki vaiheet tulevat tehtyä.

Meidän kirjastossamme on muutama hiljainen tila, joita ajattelin varata tapaamisia varten. Poleenin pohjoispäädyssä on torni, jonka yläosa sijaitsee aikuistenosastolla. Siellä oli alusta alkaen esillä uusia tietokirjoja ja sitä sai käyttää vapaasti seurustelu- ja lukutilana. Ylätorni oli avoin ja välillä rauhaton tila. Siirsimme uudet tietokirjat toiseen paikkaan ja sisustimme tornin Space Chicken -sohvapöydillä. Pöydät ovat sopivia kannettaville tietokoneille, ja torniin saatiin myös lisää pistorasioita ladattavia laitteita varten. Lukollisen lasioven saaminen oviaukkoon varmistaa tornin rauhallisuuden ja se toimii nyt hiljaisena työskentelytilana ja tapaamispaikkana.

Ruohola on puolestaan noin kymmenelle henkilölle sopiva huone, jota ulkopuoliset voivat maksullisesti varata. Siellä ovat videotykki ja valkotaulu, joita saa vapaasti käyttää. Pidän lukupiirin siellä, koska tarvitsimme paljon pöytätilaa kaikille kirjoille. Seutuopisto, jotkin yhdistykset ja yritykset varaavat sitä innokkaasti, joten oma varaus on muistettava tehdä ajoissa.

Ennen lukuvalmennusten järjestämistä on sovittava työvuoroista, koska niukat henkilöstöresurssit asettavat omat haasteensa esimerkiksi asiakaspalveluvuorojen sujumiseen. Tilanteet muuttuvat nopeasti ja tulevista tapahtumista on keskusteltava yhdessä kaikkien kanssa. Helsingin mallin mukaiseen lukuvalmennus-konseptiin kuuluu kahvin ja teen tarjoaminen pienen purtavan kera. Sovin kirjastotoimenjohtajan kanssa, että voimme käyttää Poleenin kahvilan palveluja. Jos tarjottavat valmistelee itse, täytyy siihenkin varata tarpeeksi työaika.

8.2 Lukuvalmennuksien valmistelu

Lukuvalmennukseen haluavat asiakkaat ottivat yhteyttä henkilökohtaisesti tai sähköpostilla. Laitoin heille ennakkokysymykset (liite 2), joihin sain vastaukset (liite 3) verkkolomakkeella, sähköpostitse tai paperilla. Varasin tapaamisten valmisteluun aikaa kolmisen viikkoa. Sinä aikana mietin toiveiden perusteella itse kullekin sopivia kirjoja. Kyselin ja sain hyviä vinkkejä työkavereiltanikin. Aloitin kirjaselostusten (liite 6) kirjoittamisen noin viikkoa ennen valmennuksia. Työhön meni paljon aikaa ja teinkin ne omalla ajallani kotona, olinhan sekä opiskelija että vakituinen työntekijä. Jatkossa toivon olevani nopeampi ja pystyn sitten käyttämään työaika sopivassa määrin.

Tarkoitukseni oli tehdä kirjaselostukset samanlaisella kaavalla, jotta niihin tulisi rutiini ja jotta kuka tahansa voisi käyttää niitä malleina. Etsin tietoa kirjoista blogeista ja kustantajien sivuilta. Käytin myös takakansitekstien tietoja ja luin pieniä pätkiä sisällöistä, ja jotkut kirjat luin jopa kokonaan. Kansikuvat sain suurimmaksi osaksi kustantajien sivuilta. Kustantajat sallivat kansikuvien käytön ilman eri mainintaa. Poikkeuksena tästä oli Gummerus, jonka kuvissa tuli olla lähdemerkintäteksti.

Laitoin kirjaselostusten alkuun kansikuvan viereen kirjan tekijän ja suomenkielisen nimen. Kerroin myös alkuperäisteoksen nimen sekä suomentajan. Mielestäni sivumäärä oli hyvä maininta, koska sillä on välillä merkitystä. Yleensä aloitin selostuksen kertomalla tapahtumapaikasta, -ajasta ja päähenkilöistä. Kirjoitin juonesta ehkä liiankin paljon, mutta useimpien valmennettavien mielestä en paljastanut sisällöstä liikaa. Joistakin kirjailijoista löytyi hyviä nettiartikkeleita, joten laitoin niitäkin selostusten loppuun.

8.3 Lukuvalmennustapahtuma

Valmistelut tehtyäni oli aika toivottaa valmennettavat tervetulleiksi. Tapasin yhden kerrallaan noin kuukauden välein. Kävimme ensin hakemassa virvokkeita Poleenin kahvilasta. Menimme sitten ylätorniin, jonne olin laittanut aiheittain järjestetyt kirjapinot odottamaan. Aloitin kertomaan kirjoista pian, koska aika oli rajallista sekä valmennettavan että minun kohdallani. Tunti ei riittänyt kertaakaan, vaan tapaamisiin meni noin puolitoista tuntia.

Kävin kirjat listan mukaisesti läpi kertoen toisista enemmän ja toisista vähemmän. Asiakkaat saivat esittää kysymyksiä tai kommentoida vapaasti. Vastaisuudessa yritän lisätä keskustelua, koska nyt tunnuin itse olevan paljon äänessä. Lukuvalmennus eroaa tavallisesta kirjavinkkauksesta siinä, että valmentajan ei tarvitse lukea kirjoja kokonaan. Syynä on se, että kirjat valitaan jokaiselle erikseen ja niitä olisi liian paljon niin lyhyelle ajalle luettaviksi ja käsiteltäviksi.

Annoin kirjaselostukset asiakkaille vasta lopuksi, jotta huomio olisi kuuntelemisessa eikä tekstien lukemisessa. Tutkimme vielä kirjoja yhdessä ja paperiin saattoi tehdä merkintöjä. Osa valmennettavista lainasi kaikki kirjat saman tien ja osa lainasi niitä vähitellen. Ilahduttavasti melkein kaikille löytyi heti mielenkiintoista lukemista. Esimerkkinä olevassa lukuvalmennuksessa oli kuusitoista kirjaa. Sopiva määrä voisi olla noin kymmenen kirjaa, silloin jäisi keskustelulle enemmän aikaa.

8.4 Lukupiiri

Pidin lukupiirin henkilökohtaisten lukuvalmennusten jälkeen. Keräsin kaikki esitellyt kirjat pinoihin isolle pöydälle ja kerroin niistä muille osallistujille. Kirjat lukeneet asiakkaat kertoivat lukukokemuksistaan ja he suosittelivat mieluisia teoksia muille lukupiiriläisille. Nyt minun roolini oli enemmänkin kuunnella innostunutta keskustelua.

Lukupiirin lopuksi monet lainasivat toistensa suosittelimia kirjoja tai ainakin laittoivat niitä muistilistalle. Minulle esitettiin toivomus, että lukuvalmennus ja lukupiiri jatkaisivat toimintaansa tämän opinäytetyön jälkeen. Myös perinteistä lukupiiriä toivottiin. Siinä mallissa kaikki lukevat saman kirjan ja siitä keskustellaan yhdessä. Lupasin, että nämä tapahtumat tulevat kirjaston ohjelmistoon.

9 VASTAUKSET KYSELYIHIN JA TUTKIMUSKYSYMYKSIIN

Palautekyselyn kysymykset olivat: Onko palvelusta asiakkaille iloa tai hyötyä? Haluavatko asiakkaat jatkaa palvelun käyttämistä? Haluavatko asiakkaat jatkaa lukuvalmennusta seuraavaan lukupiiriin? Kyselyllä etsittiin vastausta siihen, tarvitaanko Pieksämäen kaupunginkirjastossa lukuvalmennusta ja suosittavaa lukupiiriä. Tarkentavat kysymykset on tehty siten, että asiaan saadaan tarpeeksi hyvä selvyys. Kyse ei ole suuren joukon mielipiteistä, vaan pienestä ja tarkasta otannasta. Lukuvalmennuksiin ja lukupiiriin osallistuivat vain ne kirjaston asiakkaat, jotka hakeutuivat niihin itse.

9.1 Lukuvalmennuksen ennakkokyselyn vastaukset

Ennakkokysymyksillä (liite 2) kartoitettiin lukuvalmennukseen tulevien henkilöiden toiveita ja vastausten perusteella etsittiin sopivaa kirjallisuutta. Vastaajia oli yhteensä kuusi. Heistä kaikki halusivat lukea romaaneja ja puolet halusi lukea myös tietokirjoja. Novellit, runot ja lasten kirjallisuus kiinnostivat yhtä tai kahta vastaajaa.

TAULUKKO 1. Toiveet kirjallisuuden lajeista

	n	Prosentti
Romaaneja	6	100%
Novelleja	2	33,33%
Runoja	1	16,67%
Sarjakuvia	0	0%
Näytelmiä	0	0%
Tietokirjoja	3	50%
Satuja tai lasten romaaneja	1	16,67%

Kirjallisuuden genreistä kysyttiin, koska haluttiin tarkennuksia edelliseen kysymykseen. Kysymys oli monivalintainen, joten yksi vastaaja saattoi valita usean vastauksen. Useimmat toivoivat kaikkien luetuimpia genrejä, kuten jännityksen ja viihteen. Vain yksi vastaaja toivoi science fictionia tai

fantasiaa ja maagista realismia. Sillä ei ollut väliä, onko kyseessä kotimainen vai käännöskirjallisuus.

TAULUKKO 2. Toiveet genreistä

	n	Prosentti
Historiallisesta	4	66,67%
Nykyajasta	4	66,67%
Jännittävästä	5	83,33%
Viihdyttävästä	5	83,33%
Realismin ja maagisen sekoituksesta	1	16,67%
Fantasiasta	1	16,67%
Scifistä	1	16,67%
Romanttisesta	3	50%
Käännöskirjallisuudesta	5	83,33%
Kotimaisesta kirjallisuudesta	5	83,33%
Muu	2	33,33%

Seuraava kysymys selvitti muita mielenkiinnon kohteita ja siihen tulikin monipuolisia vastauksia. Kysymykseen sai vastata vapaasti ilman valmiita vaihtoehtoja.

TAULUKKO 3. Muita aiheoiveita

Vastaukset
Eniten kiinnostaa Eurooppa ja Amerikka. Sukutarinat, elämäkerrat, Finlandia-ehdokkaat eri vuosilta.
Kaikkiruokainen aiheiden suhteen.
Taidehistoria, kulttuuri, taidekasvatus.
Mielenkiintoiset elämäkerrat.
Ihmissuhdekiemurat, Suomen historia
Aihealue ei ole minulle keskeistä. Ennen kaikkea minua kiinnostavat hyvin kirjoitetut tapahtumarikkaat ja jollain tapaa jännittävät kirjat, joissa on tilaa myös pohtiville/oivaltaville ajatuksille. Toivon joitakin ehdotuksia myös fantasian ja scifin ulkopuolelta.

Aiheet, joista ei haluttu lukea olivat useimmiten scifi, fantasia, kauhu, dekkarit ja väkivalta. Vastausten perusteella kirjan paksuudella ja julkaisuvuodella ei ollut merkitystä. Yhdessä vastauksessa toivottiin, että fontin koko olisi tarpeeksi suuri. Kirjan vaikeusasteeksi toivottiin sekä ”ihan kevyttä” että eniten ”hieman enemmän mietittävää”. Myös ”aika vaikea” sai kannatusta.

9.2 Lukuvalmennuksen palautekyselyn vastaukset

Palautekyselyllä (liite 3) haluttiin saada tietää, minkälaisia kokemuksia lukuvalmennuksesta saatiin ja mistä asiakkaat löysivät tämän palvelun. Puolet vastaajista huomasi mainoksen kirjastossa ja puolet sai tiedon kirjaston henkilökunnalta. Somesta, kirjaston nettisivuilta tai info-tv:stä palvelua ei huomattu.

Avoimeen kysymykseen ”Mitä hyötyä tai iloa palvelusta oli?” tai oliko kumpaakaan, sai vastata vapaasti. Vastaukset olivat positiivisia ja kannustavia.

TAULUKKO 4. Mitä hyötyä ja iloa palvelusta oli tai oliko kumpaakaan?

Vastaukset
Palvelusta oli todella hyötyä. Kaiken kirjamäärän keskeltä on vaikeaa löytää itselleen lukemista. Hienoa, kun joku esittelee valmiiksi itseä kiinnostavia kirjoja.
Iloa oli se, että olit huolella valinnut esittelyysi ison pinon mielenkiintoisia kirjoja! En ole vielä ehtinyt lukea kuin pintaraapaisun esittelemistäsi kirjoista, mutta todellakin haluan lukea kaikki ne kirjat, joita "avasit"...Hienoa oli se, että sain niistä luettelon.
Iloa oli paljon, koska sain sellaisia kirjoja luettavaksi, joita en ollut lukenut.
Tajusin, että kirjoista ja kirjailijoista saa netistä tietoa.
Löysin entistä monipuolisempaa kirjallisuutta ja tutustuin uusiin kirjailijoihin. Ilo oli saada henkilökohtaista palvelua. Opin käyttämään kirjastoa, tässä tosin vielä opittavaa.
Uusiin kirjoihin tutustuminen oli mielenkiintoista.

Seuraavassa kysymyksessä etsittiin kehitysehdotuksia. Tässä tuli ilmi toive lukupiiristä. Samoin haluttiin mainonnan lisäämistä. Jonkun tietyn genren asiantuntijuutta ja harrastuneisuutta toivottiin, joten lukuvalmentajia voisi olla useampia ja varsinkin hankalampien genrien lukijoita.

TAULUKKO 5. Kehitysehdotuksia

Vastaukset
En keksi tähän mitään, palvelu on niin hyvää. Lisää tällaista palvelua, muistutus voisi tulla vaikkapa puolen vuoden kuluttua.
Voisi koota samanhenkisiä asiakkaita ryhmäksi j keskustella luetuista kirjoista - Lukupiiri?
Lukuvalmennuksen vakinaistaminen ja palvelusta tiedottaminen. Lukuvalmennuksen saavutettavuus; kotikäynnit esim. vanhusten luo.
Vähemmän kirjaehdotuksia, mutta tarkemmin kohdistettu lukijan toiveiden mukaan. Kirjoista ei ole mielestäni olennaista kertoa juonen tiivistelmää vaan tuoda esiin kirjan rakennetta, kirjailijan taustaa ja ennen kaikkea miksi kirja sopisi juuri tälle lukijalle. Nyt en kokenut suositeltuja kirjoja omikseni ja koin suosittelut hieman geneerisinä. Luin yhden kirjoista ja selasin muutamaa muuta, mutta suositukset eivät saaneet lukuhaluja heräämään.

Seuraavassa kysymyksessä tiedusteltiin halukkuutta osallistua uudestaan lukuvalmennukseen. Kuudesta vastaajasta viisi voisi osallistua uudestaan ja yksi ei haluaisi osallistua.

TAULUKKO 6. Lukuvalmennuksen jatkaminen

	n	Prosentti
Kyllä	5	83,33%
En	1	16,67%

9.3 Lukupiirikyselyn vastaukset

Lukupiiristä (liite 4) esitettiin vain kolme kysymystä. Vastausten mukaan kaikki neljä vastaajaa olivat sitä mieltä, että lukupiiristä oli iloa tai hyötyä. He myös halusivat osallistua lukupiiriin jatkossakin. Avoimen kysymyksen vastauksessa he saivat esittää vapaasti ajatuksiaan lukupiiristä.

TAULUKKO 7. Ajatuksia lukupiiristä

Vastaukset
Hyvä formaatti. Haluaisin jatkaa. Ryhmänä jatkaminen hyvä. Muiden suositukset hyviä. Myös perinteinen lukupiiri olisi kiva. Sopiva kellonaika kokoontumisille olisi noin klo 15-16.30.
Lukuvalmennus ja lukupiiri saivat minut löytämään luettavaa, johon en olisi itse hyllyistä etsimällä päätenyt. Lukupiirissä muut esittelivät lukukokemuksiaan ja myös tämä avasi näkemyksiä kirjailijoihin ja teoksiin. Mukaan tarttui lukemista. On niin rentouttavaa, kun toiset kertovat lukukokemuksiaan paljastamatta kuitenkaan liikaa kirjan sisältöä. Kiitos Merja!
Piiri oli melko pieni mutta tähän tarkoitukseen kuitenkin sopivan kokoinen. Oli mielenkiintoista kuulla toisten lukutottumuksista, lukuhistoriasta ja mieltymyksistä. Harmi, kun ryhmä vähän hajosi jonkun kiirehtiessä kesken pois. Piiri voisi keskustella ja sopia yhteisistä toimintatavoista ja siitä mikä on piirin tarkoitus.

9.4 Johtopäätökset

Ensimmäinen kysymys oli, että onko palvelusta asiakkaille iloa tai hyötyä. Vastauksista ilmenee, että kaikkien kuuden osallistujan mielestä lukuvalmennuksesta oli sekä iloa että hyötyä. Palvelulla oli merkitystä uuden ja mielenkiintoisen lukemisen löytämisessä.

Toinen kysymys oli, että haluavatko asiakkaat jatkaa palvelun käyttämistä. Suurin osa, eli kuudesta vastaajasta viisi, halusi osallistua uudestaan lukuvalmennukseen. Voidaan sanoa, että palvelutapahtuma oli heidän kohdallaan onnistunut.

Kolmas kysymys oli, että haluavatko asiakkaat osallistua lukuvalmennusta seuraavaan lukupiiriin. Kaikki neljä vastaajaa haluaisivat osallistua lukupiiriin. Lukupiirin ajankohdan sovittaminen kaikille sopivaksi olisi ratkaisevaa osallistumiselle. Tuleva lukupiiri on tarkoitus pitää iltapäivällä, joten siihen voisi tulla töiden jälkeen.

Loppupäätelmä on, että palvelua kannattaa jatkaa. Lukuvalmennukseen liitetty suositteluva lukupiiri antaa oman kaivatun lisänsä palvelutarjontaan. Lukusuositukset tuntuvat olevan tärkeitä ja tarpeellisia, koska suuresta kirjamäärästä on vaikea valita mieluista lukemista. Lukupiiriin osallistuminen lisää keskustelua varsinkin kirjoista, mutta myös muista asioista.

10 POHDINTA

Tutustuin lukuvalmennukseen Helsingin kaupunginkirjaston esityksen kautta. He kertoivat luomastaan mallista Jyväskylän kirjastopäivillä vuonna 2017. Siihen malliin kuuluu kolme erilaista tapaa kohdistaa kirjavinkkaukset asiakkaiden toiveiden mukaisesti. Ennakkokysymysten perusteella kootut kirjalistat voi saada pelkästään sähköpostiin tai kirjat voidaan kerätä kassiin lainattaviksi valmiina. Mukaan voidaan liittää kirjaselostukset. Eniten asiakkaan ja henkilökunnan aikaa vie kolmas vaihtoehto, jossa tehdään kirjaselostukset ja tavataan asiakas henkilökohtaisesti. Tapaaminen voi kestää jopa tunnin tai puolitoista, ja silloin kirjoista kerrotaan ja niistä keskustellaan. Lisänä on kahvi- tai teetarjoilu sekä pientä syötävää.

Valitsin tutkimukseeni tämän viimeisen vaihtoehdon, koska halusin tavata asiakkaat kunnolla ja rauhassa. Minusta tuntuu, että tämä malli myös antoi minulle paljon. Sain kertoa kirjoista ja nähdä monien valmennettavien ilahtuvan löydöistä. Toiset lainasivat ja lukivat joitakin teoksia listalta pikkuhiljaa, toiset taas ottivat tavoitteekseen lukea kaikki esitellyt kirjat. Toisaalta kaikki eivät löytäneet mitään mukavaa lukemista. Minusta oli hauskaa, että kirjoista löytyi muitakin mielenkiintoisia näkökulmia kuin pelkkä tarina. Joillekin avautui taiteen maailma kirjan päähenkilön mukana tai kirjoista löytyi matkustelemisesta tuttuja maisemia.

Tutkimukseni on toiminnallinen opinnäytetyö, jonka apuna käytin survey-kyselyä. Ennakkokysymysten avulla asiakkaat kertoivat lukutoiveistaan. Palautteista sain tietoa palvelun tarpeellisuudesta ja osallistujien kokemuksista. Kysymyksiä oli mielestäni riittävästi selvittämään sitä, onko lukuvalmennus sopiva työtapana lukuinnostuksen herättämiseen ja edistämiseen Pieksämäen kaupunginkirjastossa. Tutkimukseen oli helppo osallistua, kun vastaaminen oli vaivatonta.

Suunnittelin ensin, että suosittleva lukupiiri koostuisi lukuvalmennuksessa olleista henkilöistä. Tarkemmin harkittuani ajattelin kuitenkin, että se voisi olla kaikille halukkaille. Pieksämäen kaupunginkirjastossa ei ole ollut lukupiiriä, vaan sen on järjestänyt Seutuopisto omana toimintanaan. Joten lukupiiri olisi mainio lisä kirjaston tapahtumiin.

Ammatillinen kehitykseni saa tästä valtavasti lisää, sillä kirjaselostusten tekeminen syventää kirjallisuuden tietämystäni ja tuo ihan uusiakin aiheita. Kirjavinkkaustaitoni paranevat, kun kirjoista puhuu paljon. En koe omakseni suuremmille ryhmille esiintymistä, mutta henkilökohtainen vinkkaus

onnistui hyvin. Lukupiiriin osallistuvat olivat jo tuttuja ihmisiä, eikä heitäkään ollut liian monta. Suosittelem tätä työtapaa kaikille, jotka keskusteleivat mieluummin yhden tai muutaman ihmisen kanssa.

Tulevaisuudessa haluaisin perehtyä siihen, miten lukuvalmennusta tehdään verkossa. Siihen voisi sopia chat tai Adobe Connect. Asia riippuu työnantajan tarjoamista keinosta ja toisaalta asiakkaiden mahdollisuuksista käyttää verkkovälineitä. Palvelujen saatavuuteen ja saavutettavuuteen täytyy kiinnittää huomiota. Kaikki eivät pysty asioimaan paikan päällä kirjastossa tai heillä ei ole tarvittavia laitteita ja ohjelmia. Kirjaselostukset voisi jakaa kirjaston verkkosivuilla esimerkiksi Powtoonin tai Preziin upotetuilla videoilla ja tarinoilla.

LÄHTEET

Aerila, J-A. & Kauppinen, M. 2019. Sytytä lukukipinä. Pedagogisia keinoja lukuinnon herättelyyn. Jyväskylä: PS-kustannus.

Ahola, S. 2013a. Lukupiirien aika. Yhteisöllistä lukemista suomalaisissa lukupiireissä. Helsinki. Avain.

Ahola, S. 2013b. Lukupiirien Suomi. Yhteisöllistä lukemista 149 suomalaisessa lukupiirissä 2009. Helsingin yliopisto. Humanistinen tiedekunta. Väitöskirja. Viitattu 23.4.2019, https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/37960/ahola_vaitoskirja.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Baker, J. 2010. Booktalking for adult audiences. Reference & User Services Quarterly 49 (3). Viitattu 18.4.2019, file:///C:/Users/HAKULI~1/AppData/Local/Temp/3552-4078-1-PB-1.pdf.

Bavishi, A., Slade, M. D. & Levy, B. R. 2016. A chapter a day. Association of book reading with longevity. Social Science & Medicine (164), 44-48.

Celia 2019. Viitattu 17.4.2019, <https://www.celia.fi/celian-kirjat/>.

eKirjasto 2019. Viitattu 17.4.2019, <http://ekirjasto.kirjastot.fi/>.

Engelsing, R. 1978. Zur Sozialgeschichte deutscher Mittel- und Unterschichten. [2. Auflage]. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht. Viitattu 22.4.2019, https://digi20.digitale-sammlungen.de/de/fs1/object/display/bsb00048604_00001.html.

Etelä-Savon maakuntaliitto 2019. Elinvoimamittariston tilastokuviot kunnittain. Pieksämäen väestöennuste vuoteen 2040. Viitattu 11.5.2019, <https://www.esavo.fi/resources/public//Maakuntaliitto/Tilastot/Pieks%C3%A4m%C3%A4ki.pptx>.

Google Maps 2019. Pieksämäen sijainti. Viitattu 11.5.2019, <https://www.google.com/maps/place/Pieks%C3%A4m%C3%A4ki/@62.2954997,24.6879704,6z/d>

ata=!4m5!3m4!1s0x46852c48e5face97:0x7b1cc0faf78ec38b!8m2!3d62.2949951!4d27.13305.

Helmet.fi 2019. Lukuvalmentaja Junior. Viitattu 5.5.2019,
[https://www.helmet.fi/fi-FI/Kirjastot_ ja_palvelut/Kallion_kirjasto/Kallion_omat/Lukuvalmentaja_Junior\(129822\)](https://www.helmet.fi/fi-FI/Kirjastot_ ja_palvelut/Kallion_kirjasto/Kallion_omat/Lukuvalmentaja_Junior(129822)).

Helovuo, M. 2016. 100 syytä lukea. Lukukipinän sytytyskirja. Helsinki: Avain.

Helovuo, M. 2018. Lukuneuvoja. ”Jokaiselle lukijalle kirja.” Viitattu 2.6.2019, <http://lukuneuvoja.blogspot.com/>.

Helsingin kaupunginkirjasto 2019a. Kirjaston Lukuvalmentaja. Viitattu 5.4.2019,
https://www.helmet.fi/fi-FI/Tapahtumat_ ja_vinkit/Vinkit/Kirjaston_Lukuvalmentaja.

Helsingin kaupunginkirjasto 2019b. Kysely lukuvalmennusta varten.
Viitattu 5.4.2019, https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdDhxmhVfZ3uaVAmv-mqU_IF0Eng2usGorkE8AKGfIcuG2D23g/viewform.

Huotilainen, M. 2019. Näin aivot oppivat. Jyväskylä: PS-kustannus.

Hyypä, M. T. 2018. Ikääntyvän muistikirja. Helsinki: Duodecim.

Jyväskylän kaupunginkirjasto 2019. Lukuneuvonta. Viitattu 5.5.2019,
<https://www.keskikirjastot.fi/web/arena/lukuneuvonta>.

Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas. Näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kirjastot.fi 2019. Suomen yleisten kirjastojen tilastot. Viitattu 1.5.2019, <https://tilastot.kirjastot.fi/?orgs=2%2C449%2C536%2C557%2C578%2C598%2C604%2C613%2C630%2C634%2C638%2C654%2C661&years=2018&stats=1%2C33%2C100%2C101%2C104%2C107%2C108%2C109%2C110%2C111%2C112%2C115%2C183#results>.

Kirjavinkkariyhdistys 2019a. Viitattu 16.4.2019, <http://kirjavinkkariyhdistys.fi/>.

Kirjavinkkariyhdistys 2019b. Keikkavinkkarin muistilista. Viitattu 17.4.2019, <http://kirjavinkkariyhdistys.fi/keikkavinkkarin-muistilista/>.

Kulttuurikeskus Poleeni 2019. Viitattu 12.5.2019, <https://www.google.com/search?q=kulttuurikeskus+poleeni&client=firefox-b-d&tbm=isch&source=ln&tbs=sur:f&sa=X&ved=0ahUKEEwjBic3c4ZXiAhXFdJoKHb8GAhgQpwUIHg&biw=1152&bih=700&dpr=1>.

Laatikainen, S. 2016. Kasvokkain. Kirjavinkkari Marlee Mäkelä. "Olen huolissani vanhemmista, jotka eivät lue lapsille". Viitattu 16.4.2019, <https://satulaatikainen.wordpress.com/2016/12/20/kasvokkain-kirjavinkkari-marlee-makela-olen-huolissani-vanhemmista-jotka-eivat-lue-lapsille/>.

Lastenkulttuurikeskus Verso 2019. Kulttuuriketju. Keski-Savon kuntien kulttuuriopetus suunnitelma. Viitattu 17.4.2019, <http://www.kulttuuriketju.fi/>.

Lehtonen, E-L. 1994. Säätyläishuveista kansanhuveiksi, kansanhuveista kansalaishuveiksi. Maa-seudun yleishyödyllinen huvitoiminta 1800-luvun alusta 1870-luvun loppuun. Helsinki: Suomen Historiallinen seura.

Leikola, A. 2012. Rietrik Polén, monihyväinen fennomaani. *Hiidenkivi* 2012 (1). Viitattu 12.5.2019, <http://www.hiidenkivi-lehti.fi/Digipaper/OldNews.aspx?id=3469>.

Leino, K., Nissinen, K., Puhakka, E. & Rautopuro, J. 2017. Lukutaito luodaan yhdessä. Kansainvälinen lasten lukutaitotutkimus (PIRLS 2016). Jyväskylä: Koulutuksen tutkimuslaitos. Viitattu 30.5.2019, <https://ktl.jyu.fi/fi/pirls-timss/pirls>.

Lukukeskus 2019a. Hinnasto. Viitattu 17.4.2019, <https://kirjailijavierailut.lukukeskus.fi/hinnasto/>.

Lukukeskus 2019b. Lue lapselle. Viitattu 1.6.2019, <https://luelapselle.fi/artikkeli-3/>.

Malmin, A. M. & Söderholm, A. 2000. Bokprat. En undersökning av två mellanstudieklassers uppleverser av bokprat. Bibliotekshögskolan. Biblioteks- och informationsvetenskap. Magisteruppsats. Viitattu 16.4.2019, <http://bada.hb.se/bitstream/2320/1652/1/00-15.pdf>.

Mäkelä, M-L. 2015. Kirjavinkkarikirja. Uudistettu laitos. Helsinki: Avain.

Mäkinen, I. 1997a. "Nödvändighet af LainaKirjasto". Modernin lukuhalun tulo Suomeen ja lukemisen instituutiot. Helsinki: SKS.

Mäkinen, I. 1997b. Suomen ja Pohjanmaan lukuseurat. Teoksessa Riitta Lähdemäki-Taipalus, Anna Silvonen & Vuokko Palonen (toim.) Yleiset kirjastot Suomessa 200-vuotta. Juhlakirja. Viitattu 25.4.2019, <https://www.tritonia.fi/sukkula/juhlakirja/makinen.html>.

Opetushallitus 2019. OPS 2016. Viitattu 17.4.2019, https://www.oph.fi/koulutus_ ja_tutkinnot/perusopetus/opetussuunnitelma_ ja_tuntijako/perusopetus_nyt.

Oulun kaupunginkirjasto 2019a. Lukupiirit. Viitattu 5.5.2019, <https://www.ouka.fi/oulu/kirjasto/lukupiirit>.

Oulun kaupunginkirjasto 2019b. Luku- ja Musaopas. Viitattu 5.5.2019, <https://www.ouka.fi/oulu/kirjasto/lukuopas>.

Picard, R. 2018. Salonkien aika. Suom. Juhani Sarkama ja Osmo Pekonen. Helsinki: Art House.

Pieksämäen kaupunki 2019. Viitattu 11.5.2019, <https://www.pieksamaki.fi/tietoa-kaupungista/historia/>.

Pihlajamäki, J. 2019. Kirjastotoimenjohtaja, Pieksämäen kaupunginkirjasto. Haastattelu 9.5.2019. Tekijän hallussa.

PIKI Pirkanmaan kirjastot 2019. Innostu lukemaan. Viitattu 5.5.2019, <https://piki.verkkokirjasto.fi/web/arena/innostu-lukemaan>.

Poleeni Cultural Centre – Pieksämäki Main Library 1994. Teoksessa Riitta Myllylä (toim.) Ten finnish libraries = Tio bibliotek i Finland = Katse kymmeneen kirjastoon. Helsinki: Suomen kirjasto-seura, 28–30.

Suomen Kirjailijaliitto 2019. Kirjailijaliiton tiedotteet. Viitattu 16.4.2019, <https://kirjailijaliitto.fi/kirjailijaliiton-tiedotteet/suomen-kirjailijaliiton-kirjailija-kiittaa-palkinto-kirjavinkkauksen-uranuurtajalle-marja-leena-makelalle/>.

Suomen tilastollinen vuosikirja 1903. Taulukot 15a ja 15b. Väestön ryhmitys sivistyskannan mukaan vuosina 1880-1900. Helsingissä: Keisarillinen Senaatti, 30-31. Viitattu 17.3.2019, http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/67177/stv_1903.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Suomen virallinen tilasto (SVT) 2019. Vapaa-ajan osallistuminen.

Lukemisen muutokset 2017, Liitetaulukko 6. Miesten tai naisten kirjoittaman kaunokirjallisuuden lukeminen, 15 vuotta täyttäneet (1991, 2002, 2017) %. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu 1.5.2019, http://www.stat.fi/til/vpa/2017/03/vpa_2017_03_2019-04-25_tau_006_fi.html.

Tilastokeskus 2019. Kuntien avainluvut. Viitattu 11.5.2019, <http://www.stat.fi/tup/alue/kuntienavainluvut.html#?year=2017&active1=593>.

Turunen, S. 2017. Juuri sinulle sopivia kirjoja. Lukuvalmennus henkilökohtaisena ja syvällisenä kirjavinkkauksena. Viitattu 4.5.2019, https://kirjastopaivat2015.files.wordpress.com/2017/01/turunen-sini_lukuvalmennus.pdf.

Vettenranta, J., Välijärvi, J., Ahonen, A., Hautamäki, J., Hiltunen, J., Leino, K., Lähteinen, S., Nissinen, K., Nissinen, V., Puhakka, E., Rautopuro, J. & Vainikainen, M-P. 2016. PISA 2015 ensitulosia. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2016:41. Viitattu 30.5.2019, <https://ktl.jyu.fi/vanhhat/pisa/ajankohtaista/PISAJulkistaminen-2015>.

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. 4. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen oppinäytetyö. Helsinki: Tammi.

Ylikangas, H. 1994. Sattuma vaiko selviö. Miksi Suomen kirjastolaitos sai alkunsa Vaasassa 1794? Teoksessa Riitta Lähdemäki-Taipalus, Anna Silvonen & Vuokko Palonen (toim.) Vaasan Luku-Kirjasto 1794-1845. Suomen kirjastolaitoksen 200-vuotisjuhla 9.9.1994. Juhlapuhe. Viitattu 23.4.2019, <https://www.tritonia.fi/sukkula/juhlakirja/sattuma.html>.

LUKUVALMENNUS

1

TEE ENNAKKOKYSELY

- PAPERIVERSIO
- WEBROPOL, GOOGLE FORMS, VERKKOLOMAKE
- KYSYMYS: MINKÄLAISTA KIRJALLISUUTTA HALUAT / ET HALUA / MUITA TOIVOMUKSIA

2

TEE MAINOKSET

- FLYERIT, ESITTEET (A4, A5)
- VERKKOSIVUT
- OMA INFO-TV

3

TUTUSTU PALAUTETTUIHIN ENNAKKOKYSELYIHIN

- MAHDOLLISET LISÄKYSYMYKSET

4

SOVI TAPAAMISAIKA

- VALMISTELUAIKAA NOIN 3 VIIKKOA

5

VARAA TILA OUTLOOK-KALENTERISTA

- AIKA NOIN 1,5 TUNTIA

6

KERÄÄ KIRJAT AJOISSA

- ETSI VANHEMPIA KIRJOJA HYLLYSTÄ
- TEE UUEMMISTA VARAUKSET

7

TEE KIRJOISTA SELOSTUKSET

- ETSI TIETOA NETISTÄ, KIRJALLISUUDESTA, TYÖKAVEREILTA JA ASIAKKAILTA

8

TOIVOTA ASIAKAS TERVETULLEEKSI

- KAHVIN JA TEEN KERA, PIENTÄ PURTAVAA
- KAHVILAN TUOTTEET - ITSE TEHTY
- ONKO BUDJETOITU?

9

LUKUVALMENNUS KÄYNNISTYY

- KERRO KIRJOISTA SOPIVASTI
- KESKUSTELKAA
- KIRJOJEN LAINAAMINEN
- KIRJASELOSTUKSET ASIAKKAALLE MUKAAN

10

LOPUKSI

- KERRO LUKUPIIRISTÄ
- PYYDÄ PALAUTETTA NOIN KUUKAUDEN KULUTTUA

1. Pyydän vastaamaan kysymyksiin, jotta minun on helpompi löytää sopivia kirjoja. Terveisin Merja Hakulinen, Pieksämäen kaupunginkirjasto. Kirjoita vastauskenttään nimesi, puhelinnumeroosi ja sähköpostiosoitteesi. Kiitos! Valmennuspaketti sisältää n. 10-20 kirjaa aiheitten mukaan.

Etunimi

Sukunimi

Matkapuhelin

Sähköposti

2. Millaisia kirjoja haluaisit lukea?

Romaaneja

Novelleja

Runoja

Sarjakuvia

Näytelmiä

Tietokirjoja

Satuja tai lasten romaaneja

3. Millaisesta kirjallisuudesta olet kiinnostunut?

Historiallisesta

Nykyajasta

Jännittävästä

Viihdyttävästä

Realismin ja maagisen sekoituksesta

Fantasiasta

Scifistä

Romanttisesta

Käännöskirjallisuudesta

Kotimaisesta kirjallisuudesta

Muu

4. Mitkä aiheet kiinnostavat sinua? Vaikkapa kielialue, maa, maanosa, elämäkerrat tai joku muu aihe.

5. Millaisista aiheista et halua lukea?

6. Oletko lukenut paljon jonkun kirjailijan tuotantoa?

7. Onko julkaisuvuodella, sivumäärällä tai fontin koolla merkitystä?

8. Miten "vaikeita" kirjat voivat olla?

Ihan kevyttä

Hieman enemmän mietittävää

Aika "vaikeita"

Muu

1. Hei! Tapasimme jokin aika sitten kirjojen äärellä. Pyydän vielä vastaamaan kysymyksiini ja kertomaan ajatuksistasi lukemiseen ja lukuvalmennukseen liittyen. Kiitos!

2. Mistä löysit tietoa lukuvalmennuksesta?

Kirjaston tiedote

Some

Kaveri

Kirjaston henkilökunta

Muu:

3. Mitä hyötyä tai iloa palvelusta oli? Voit vastata myös, jos palvelusta ei ollut hyötyä eikä iloa.

4. Miten palvelua voisi kehittää?

5. Haluatko tulla lukuvalmennukseen uudestaan myöhemmin?

Kyllä

En

6. Muita huomioita tai mielipiteitä?

7. Taustatietoja tilastointia varten. Ikäryhmäni on:

0-10

11-20

21-30

31-40

41-50

51-60

61-70

71-

8. Taustatietoja tilastointia varten. Sukupuoleni on:

Nainen

Mies

Muu

En halua kertoa

1. Oliko lukupiiristä iloa tai hyötyä?

Kyllä

Ei

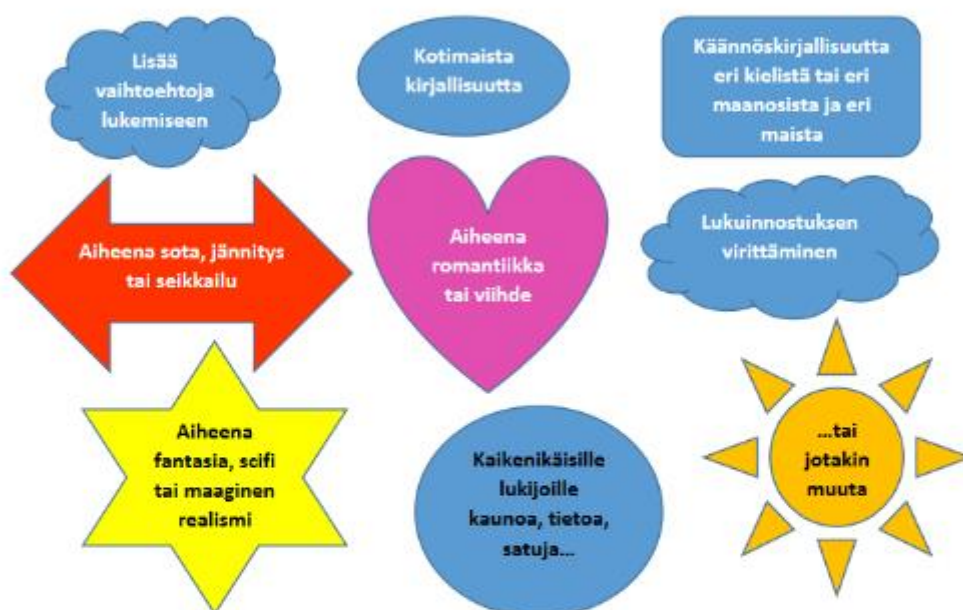
2. Haluaisitko osallistua lukupiiriin myöhemmin?

Kyllä

Ei

3. Kertoisitko ajatuksiasi lukupiiristä?

LUKUVALMENNUSTA JUURI SINULLE!

- ❖ Kokeilemme lukuvalmennusta Pieksämäen kirjastossa (konsepti on luotu Helsingin kaupunginkirjastossa).
- ❖ Lukuvalmentaja etsii kirjoja valmennettavan toiveiden perusteella (ennakkokyselyyn vastaaminen n. kolme viikkoa ennen valmennusta).
- ❖ Kirjojen henkilökohtainen esittely kestää n. 1 tunnin.
- ❖ Palautekysely seuraa n. kuukauden kuluttua valmennuksesta.
- ❖ Teen kokeilun perusteella opinnäytetyön Oulun ammattikorkeakouluun.

Rohkeasti kokeilemaan ja lukuiloa etsimään!

Merja Hakulinen, kirjastovirkailija, Oamk kirjasto- ja tietopalveluohjelma
merja.hakulinen@pieksamaki.fi
 puh. 044 787 4023 (neuvonta), 044 799 5307 (Merja)

Uutuuksia vuodelta 2018

George, Nina: Pieni bistro Bretagnessa

Alkuteos: Die Mondspielerin, suomentanut Veera Kaski

Bazar, 2018 (317 s.)

Tapahtumat sijoittuvat Pariisiin ja Bretagneen, joka on Ranskan läntisin alue. Päähenkilönä on kuusikymppinen saksalainen Marianne, joka on kyllästynyt ilotomaan ja värittömään elämäänsä aviomiehensä Lotharin kanssa. Puoliso on kovin saita ja hän pitää Marianne pelkkänä kotiapulaisena suomatta vaimolleen lainkaan hellyyttä ja huomiota.

Pariskunta on lomamatkalla Pariisissa, kun Marianne päättää lopettaa elämänsä hyppäämällä Pont Neufin sillalta alas Seineen. Yritys kuitenkin epäonnistuu ja hän päätyy sairaalaan. Hylätyn kaakelilaatan ihastuttava maalaus johdattaa Mariannen Bretagnen rannikolle pieneen Kerdruckin kylään. Ar mor -bistro tarjoaa hänelle työpaikan ja tyhjä hotelli majoituksen. Kyläläiset saavat Mariannesta asioiden ja tunteiden järjestelijän; monet kohtalot asettuvat oikeisiin uomiinsa. Kirja kuvailee kesytömän ja kauniin merenrannan värejä ja tuoksua. Löytääkö Marianne sieltä rauhan, rakkauden vai jotain muuta, ehkä itsensä? Lothar kylläkin löytää hänet...

Kirjan lopussa on bretagnelaisten sanojen ja asioiden sanasto (Bretagne A:sta ei aivan Ö:hön). Kirjailijalta on käännetty myös Pieni kirjapuoti Pariisissa (2016) ja Uniin eksyneet (2019).

Hornak, Francesca: Viikko on pitkä aika

Alkuteos: Seven days of us, suomentanut Karoliina

Timonen

Tammi, 2018 (448 s.)

Tapahtumat sijoittuvat Lontooseen sekä Berkshireen Winghamin rapistuneeseen kartanoon. Päähenkilöinä ovat Birchyn perheen jäsenet, joilla kaikilla on kertomatta jääneitä asioita. Niistä on tullut raskaitakin taakkoja, jotka hankaloittavat perhesuhteita.

Perheen vanhempi tytär Olivia joutuu karanteeniin oltuaan lääkärinä Liberiassa. Pelätty haagivirus saattaa tarttua kosketuksen tai kontaktin välityksellä. He kaikki majoittuvat viettämään joulua perheen aatelisäidin perimään kartanoon. Sinne ken astuu, ei pääse pois ennen kuin viikko on kulunut

karanteenissa. He yrittävät pitää normaalin elämän kasassa, mutta kuten esittelytekstissä kerrotaan, ”salaisuudet suorastaan tunkevat ovista ja ikkunoista sisään.”

Kaikki eivät ymmärrä asian vakavuutta ja saattavat käytöksellään toiset vaaraan. Koettelemukset saavat miettimään elämän, perheenjäsenien ja ystävien tärkeyttä. Elämässä on läsnä myös kuolema, mutta elämä jatkuu yllättävästikin. Kirjan kannen on kuvittanut Ilja Karsikas ja se kuvaa loistavasti sisältöä.

Kirjailijasta: <https://www.refinery29.uk/2017/10/176474/its-lit-francesca-hornak-interview-seven-days-of-us>

Strout, Elizabeth: Nimeni on Lucy Barton

Alkuteos: My name is Lucy Barton, suomentanut Kristiina Rikman

Tammi, Keltainen kirjasto, 2018 (164 s.)

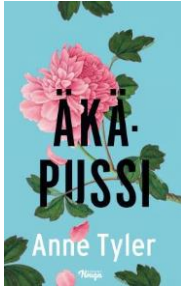
Tapahtumat sijoittuvat 1980-luvun puoliväliin New York Cityssä. Lucy Barton on joutunut sairaalaan umpilisäkkeen poistoa varten. Kuitenkin hän viipty sairaalassa yli kaksi kesäistä kuukautta. Perheeseen kuuluu kaksi pientä tyttöä, joita ystävä käyttää silloin tällöin Lucyä tapaamassa. Hänen miehensä on kiireinen eikä jouda vierailemaan kovin usein. Yllättäen vuoteen vieressä on äiti, joka ei ole koskaan lentänyt lentokoneella eikä käynyt New Yorkissa. Hän viipty vuoteen vieressä viisi päivää kertoen tarinoita kotiseudusta ja sen ihmisistä.

Ensimmäinen tarina kertoo Kathie Nicelystä, jolla oli kaikki hyvin. Hänellä oli hyvä toimeentulo ja töissä käyvä mies. Perheen kaksi tyttäretä olivat nättejä, ja heitä kutsuttiinkin koulussa näteiksi Nicelyn tytöiksi. Köyhällä seudulla tämän olisi luullut riittävän, saihan Kathie katsella muita alaspäin. Ei hän ilkeä eikä paha ollut, hän vain halusi elämältään jotain muuta, vielä lisää.

Lucyn oman perheen tarinaa kerrotaan 2010-luvulle asti. Pienet tyttäret kasvavat aikuisiksi ja Lucyn elämä muuttuu. Kirjaa on helppo lukea pieni pätkä kerrallaan, koska luvut ovat lyhyitä. Vaikka kirja julkaistiin Keltaisessa kirjastossa, se ei tarkoita sitä, että teksti olisi liian vaikeata. Päinvastoin, hyvä ja taidokas kielen käyttö helpottaa lukemista.

Elizabeth Strout on kirjoittanut myös teoksen Olive Kitteridge, josta on tehty televisiosarja. Vanhempaan tuotantoon kuuluu kirja Pikkukaupungin tyttö (alkuteos Amy ja Isabelle, Otava, 2001).

Kirjailijasta: https://fi.wikipedia.org/wiki/Elizabeth_Strout

Tyler, Anne: Äkäpussi

Alkuteos: Vinegar girl, suomentanut Tarja Lipponen

Johnny Kniga, 2018 (229 s.)

Tapahtumat sijoittuvat Yhdysvaltoihin, ilmeisesti Baltimoreen (paikallinen lehti on Baltimore Sun). Päähenkilö on 29-vuotias Kate Battista, joka on juuttunut elämänsä. Suorasukaisuutensa takia hänen yliopisto-opintonsa jäivät kesken ja nyt Kate työskentelee lastenhoitajana esikoulussa. Sielläkin hän joutuu luonteensa takia selkkauksiin. Kotona hän on vastuussa tiedemiesisänsä, huolettoman pikkusiskonsa ja yhteisen talouden hoitamisesta.

Katen isä pyytää tyttärtään naimaan laboratorioapulaisensa Pjotr Tserbakovin, koska tämän viisumi on umpeutumassa. Saadakseen vihreän kortin (green card) ja siten työluvan täytyy Pjotrin mennä naimisiin yhdysvaltalaisen kanssa. Itsepäisen ja äkkipikaisenkin Katen taivuttelu avioliittoon on kirjan juonena. Kate ei kuvaile Pjotria kovinkaan kauniisti, sillä Pjotr muistuttaa hänestä simpanssia. Kate taas viehättää Pjotria, koska hän muistuttaa tyyllä käytöksellään kotimaan naisia ja lisäksi Katella on pikimustat, vyötärölle ulottuvat hiukset.

Kirja on Anne Tylerin kevyin ja viihteellisin. Hän on saanut Pulitzer-palkinnon kirjastaan Hengitysharjoituksia (Otava, 1989), joten Tylerin oma tuotanto on laadukasta.

Hogarth-kustantamo, joka kuuluu maineikkaaseen Penguin/Randomhouse/Vintage -ryhmittymään, kustansi Shakespearen 400-vuotisjuhlavuoteen kahdeksan uutta versiota Shakespearen tunnetuimmista näytelmistä. Suomennosten lista löytyy kirjan takalieveestä. Anne Tylerin kirjoittama Äkäpussi (Vinegar Girl) on muunnelma kirjasta Kuinka äkäpussi kesytetään (The Taming of the Shrew).

Kirjailijasta: <https://otava.fi/kirjailijat/anne-tyler/>

Shakespeare-sarja: <http://hogarthshakespeare.com/>

Tarinoita elämän varrelta

Boyd, Hilary: Tule tapaamaan minua rannalle

Alkuteos: Meet me on the beach, suomentanut

Auli Hurme-Keränen

Karisto, 2016 (269 s.)

Tapahtumat sijoittuvat pieneen englantilaiseen kylään. Päähenkilö on Karen Stewart, joka on naimisissa entisen pomonsa Harry Stewartin kanssa. Harry on jo seitsemissäkymmenissä ja eläkkeellä myytyään menestyneen yrityksensä. Karen on huomattavasti nuorempi kuin miehensä. Aviomiehen elämä on ollut työkeskeistä ja nyt vapaa-aikaa on liikaakin. Sen hän täyttää

juomisella. Yhteiselämästä on tullut vaikeata alkoholin takia. Viimein käy niin, että Harry kuolee äkillisesti sydänkohtaukseen.

Karen koettaa järjestää elämänsä jäätyään yksin Largo-koiran kanssa. Hänen seurakseen tulee Harryn aikuinen Sophia-tytär entisestä avioliitosta. Karenin ja Sophian välit ovat olleet etäiset ja viileät, koska tytär ei hyväksynyt uutta vaimoa ja koska hän oli pilalle hemmoteltu. Onko heidän mahdollista lähentyä ja jopa ystävästyä?

Karenin elämään tulee myös kyläpappi William Haskell. Heidän suhteensa on vaikea, koska Will on oletettavan onnellisesti naimisissa. Uuden elämän suunta saattaa löytyä meren rannalta Hastingsista, jonne Karen lähtee miettimään tulevaisuutta. Vuokra-asunto, työpaikka Miken kahvilassa ja meri tuovat mielenrauhaa.

Kirjassa kerrotaan englantilaisen kyläyhteisön toiminnasta vuotuisjuhlineen ja tapahtumineen. Kyläläiset ovat myös melkoisia moraalinvartijoita. Karenin ja Williamin kohdalla kohtalo puuttuu peliin arvaamattomalla tavalla.

Hilary Boyd kirjoittaa aikuisille naisille elämänmakuisia, lämminhenkisiä ja romanttisiakin tarinoita. Häneltä on suomennettu useita teoksia.

Kirjailijasta: <https://hilaryboyd.com/>

Hielscher, Juliane: Äiti, katso pingviinikaloja

Alkuteos: Vom Leben und Sterben der Pinguinfische,
suomentanut Veera Kaski

Helmi, 2006 (344 s.)

Tapahtumat sijoittuvat Espanjan länsirannikolle, Cabo Finisterren niemelle, Punta del Cambion kylään. Päähenkilöitä ovat saksalaiset naiset Helene ja Lea. Helene on tullut Atlantin rannalle unohtaakseen kokemansa surun, hän juoksee päästäkseen surua pakoon. Lea on lähetetty Kurt-enon luokse käytösongelmien vuoksi. Tarinaan kuuluu myös luostari, jossa Helene käy päivittäin työskentelemässä.

Kirjan alussa kertojana on Lean poika Ben. Hän selvittelee edesmenneen Helenen jäämistöä ja löytää vihkon, jossa on vain yksi lause: ”Olen kuollut, ainakin niin kuollut kun voi olla, kun vielä elää.” Pikkuhiljaa Helenen tarina selviää. Hän on käynyt samassa kylässä ja luostarissa joskus aikaisemmin, kun hänen poikansa Benjamin oli pieni. He ovat matkustaneet Teneriffan kautta Espanjaan, koska Helene on valokuvannut kirkkoja kokoomateosta varten. Teneriffalla Benjamin näki pingviinejä ja ihastui siihen, kuinka ne uivat. Siispä ne olivat pingviinikaloja.

Uppiniskainen ja kuriton Lea kasvaa aikuiseksi ja tulee kirjan lopussa äidiksi, kun heiveröinen keskonen Ben syntyy. Helene on loppuelämänsä ajan Lean tuki ja turva ja Benille kuin toinen äiti. Mitä

Helenen perheelle tapahtui ennen tätä? Kirjassa kerrotaan myös tarina Pyhästä Jaakobista, jonka mukaan on nimetty pyhiinvaellusreitti. Punta del Cambio onkin Tarinankertojien kylä.

Juliane Hielscher sai kirjastaan Buddenbrook-esikoiskirjapalkinnon. Häneltä ei ole ilmestynyt muita romaaneja.

Kirjailijasta: https://de.wikipedia.org/wiki/Juliane_Hielscher

Kidd, Sue Monk: Mehiläisten salaisuudet

Alkuteos: The secret lives of bees, suomentanut Helinä Kangas
Bazar, 2005 (349 s.)

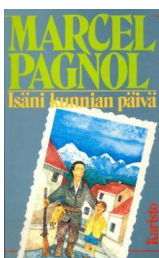
Tapahtumat sijoittuvat Yhdysvaltojen etelävaltioihin ja vuoteen 1964. Päähenkilönä on nuori Lily Owens, joka haluaa tietää traagisesti kuolleen äitinsä kohtalon. Etelävaltioissa on rotuerottelu kiivaimmillaan, joten Lucy lähtee yhdessä vaikeuksiin joutuneen kotiapulaisen Rosaleen kanssa pakomatalle.

Matkallaan he päätyvät pieneen kaupunkiin Etelä-Carolinan Tiburoniin. Kyläkaupan hyllyllä on hunajapurkki, jonka nimi on salaperäisesti Mustan Madonnan hunajaa. Hunaja johdattaa heidät Pinkkiin taloon, jossa asuvat värilliset Boatwrightin sisarukset. June, May ja August ovat mehiläisten hoitajia.

Valkoinen tyttö värillisten talossa ei ole hyväksyttyä rotumellakoiden maailmassa, mutta sisarukset ottavat silti pakolaiset hoiviinsa. Lily ja Rosaleen saavat heidän luotaan kaipaamansa turvan ja kodin. Mehiläisten surina säästää hänen untansa ja ihaninta maailmassa on Augustin halaus.

Kirjasta on tehty myös elokuva. Toinen suomennettu kirja on Merenneidon tuoli, Bazar 2007.

Kirjailijasta: <https://www.thoughtco.com/profile-of-sue-monk-kidd-851501>

Pagnol, Marcel: Isäni kunnian päivä

Alkuteos: La gloire de mon père, suomentanut Eila Kirstinä
Karisto, 1964 (2. p. 1988, 203 s.)

Tapahtumat sijoittuvat Etelä-Ranskaan ja Marseillea ympäröivälle maaseudulle aurinkoisessa Provencessa 1910-luvulla. Kirja on omaelämäkerrallinen lapsuuskuvaus kirjailijan ollessa nuori poika.

Marcelin isä on saanut hyvän koulutuksen ja hän on kansakoulun opettaja. Koulutus on isoisän ansiota, joka työskenteli ankarasti kivenhakkaajana saadakseen lapsilauhalle hyvän elämän. Opettajan perhe lähtee heinäkuussa vihdoin kesälomalle maaseututaloon yhdessä Jules-sedän perheen kanssa. Matka on vaivalloinen mutta kaunis. Viimein he saapuvat pieneen taloon, La Bastide Neuveen.

Siitä alkaa suuri seikkailu mahtavissa ylänkömaisemissa. Joseph-isä ja Jules-setä haluavat metsästää lintuja. Setä on taitava ampuja ja melkoinen kehuskelija. Marcelin isä taas ei oikein onnistu tähtäämisessä. Marcel suree opettajaisänsä epäonnea kovastikin. Kaikki metsästäjät tavoittelevat kuningaslaukausta. Kumpi lopulta onnistuu kunnian tavoittelussa?

Pagnolin kirjoista on tehty elokuvia: Isäni kunnian päivä, Äitini linna, Katkeruuden lähde ja Rakkauden lähde.

Kirjailijasta: https://fi.wikipedia.org/wiki/Marcel_Pagnol

<http://www.d-barfield.co.uk/Marcel%20Pagnol%20Biography.html>

Zadoorian, Michael: Viimeinen loma

Alkuteos: The leisure seeker, suomentanut Virpi Kuusela

HarperCollins Nordic, 2017 (288 s.)

Tapahtumat sijoittuvat Yhdysvaltoihin ja nykyaikaan. Päähenkilöt Ella ja John Robina asuvat Detroitissa. Heillä on takanaan pitkä, hyvä ja iloinen elämä yhdessä rakastamansa ihmisen kanssa. Nyt on aika tehdä viimeinen lomamatka huolimatta Ellan syövästä ja Johnin muistisairaudesta.

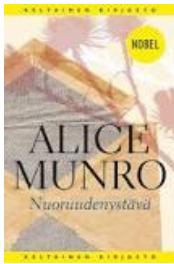
Vanha Leisure Seeker -asuntoauto on valmiina matkalle. John osaa ajaa vanhasta muistista ja Ella toimii kartanlukijana. He lähtevät kohti Kaliforniaa ja Disneylandia. Reittinä toimii kuuluisa Route 66, joka on paikoitellen jäänyt uuden tien alle. He ovat matkustelleet paljon kahden lapsensa ja ystäväpariskunnan kanssa. Mutta eivät nähdäkseen maisemia vaan pitääkseen hauskaa. Disneylandissakin he ovat käyneet monta kertaa.

Sitkeästi he pyrkivät länteen kohti rannikkoa ja valtamerä. Iltaisin he katselevat dioja, joita on kertynyt paljon ja joiden kera he voivat muistella entistä elämäänsä. Matkan varrella on hylättyjä kaupunkeja ja isoja moottoriteitä. Perille he kuitenkin pääsevät, vaikka välillä on vaikeuksia. Heidän lapsensa ovat kovin huolissaan vanhempiensa jaksamisesta. Mutta kerranhan sitä vaan eletään. Kuten Ella sanoo: "Teillä ei ole tässä mitään sanansijaa."

Kirjasta on tehty elokuva, jonka pääosissa ovat Helen Mirren ja Donald Sutherland.

Kirjailijasta: https://en.wikipedia.org/wiki/Michael_Zadoorian

Novelleja

Munro, Alice: Nuoruudenystävä

Alkuteos: Friend of my youth, suomentanut Kristiina Rikman

Tammi, Keltainen kirjasto, 2015 (332 s.)

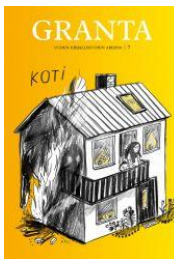
Kanadalainen Alice Munro sai kirjallisuuden Nobel-palkinnon vuonna 2013. Sitä ennen hän ilmoitti lopettavansa kirjoittamisen, onhan hänellä ikääkin jo yli 80-vuotta. Tämä kokoelma on ilmestynyt jo vuonna 1990 ja on siis vasta suomennettu. Lukijoiden onneksi suomentamattomiakin teoksia on löytynyt ja saamme lisää lukemista.

Novellit kertovat elämästä, arkisesta sellaisesta. Tavallisten ihmisten ajatukset ja teot kerrotaan tarkasti ja hienosti. Kertomuksissa jää aina jotain lukijan itsensä pohdittavaksi. Kaikkia henkilöiden tai kirjailijankaan syytä ei voi aina ymmärtää. Sanotaan, että Alice Munro on maailman paras novelli. Oletko samaa mieltä, kun olet tutustunut hänen tuotantoonsa laajemmin? Nobel-palkinto on hieno saavutus, mutta se ei saa pitää lukijoita etäällä. Novelleihin kannattaa tutustua, sillä niistä voi löytää jotain merkityksellistä.

Kirjailijasta: https://fi.wikipedia.org/wiki/Alice_Munro

[https://www.cbc.ca/books/85-facts-about-master-short-story-writer-alice-munro-](https://www.cbc.ca/books/85-facts-about-master-short-story-writer-alice-munro-1.4088507)

1.4088507

Granta 7, Koti : uuden kirjallisuuden areena

Otava, 2016 (283 s.)

Granta-aikakauskirja on perustettu Englannissa Cambridgen yliopistossa v. 1889. Se ilmestyy edelleen useissa maissa. Suomessa julkaiseminen aloitettiin v. 2013.

Granta sisältää novelleja, runoja ja muita lyhyitä juttuja. Ne voivat olla yhtä hyvin tarua kuin tottakin. Ne ilmestyivät kaksi kertaa vuodessa, keväällä ja syksyllä. Suomeksi Grantoja on julkaistu yhdeksän, viimeisin oli syksyllä 2017 ilmestynyt nro 9 : Tunnustus. Kirjailijat ovat sekä suomalaisia että ulkomaalaisia.

Granta 7 : Koti kertoo kodeista ja niiden vastakohtana kodittomuudesta. Tärkeä uutisaihe oli ja on vieläkin pakolaisuus, jonka takia niin monilla ei ole enää kotia. Kirjasta löytyvät mm. nyt pinnalla olevan Pajtim Statovcin novelli Podujevo sekä Kauko Röyhkän kertomus Äitini koti.

Enemmän Grantasta: <http://grantafinland.fi/>

<http://otava.fi/kirjat/>

Jännitystä

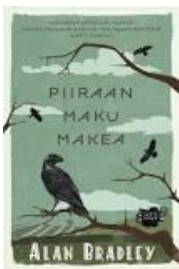

Behm, Jukka: Lahjoja norsujumalalle
Tammi, 2013 (219 s.)

Kirja aloittaa uuden dekkarisarjan Herra Patil ratkaisee. Tapahtumat sijoittuvat Intiaan ja siellä Puneen, joka sijaitsee kolmen tunnin ajomatkan päässä Mumbaista ja merestä. Eläköityneellä insinöörillä Adhikara Patililla on polkupyöräkorjaamo Laxmibai Tole Roadilla. Korjaamo on enemmänkin harrastus, koska herra Patil ei osaa olla ihan jouten. Perheeseen kuuluvat vaimo Mahajadeem, äiti panji (=isänäiti) Kanesha, muualla asuvat aikuiset lapset Sarika ja Suhas sekä Sarikan ja Deepagin tyttäret Neela ja Noopur. Polkupyöräkorjaamolla käy auttelemassa koululainen Fateen.

Päähenkilö A. Patil ei ole varsinaisesti etsivä, mutta korjaamon asiakkaat esittävät hänelle huoliaan ratkaistavaksi. Hän pitää kovasti intialaisesta ja hyvin maustetusta ruoasta. Kirjan takakannessa mainitaan, että kirjassa on lempeää jännitystä Mma Ramotswen tapaan.

Sarjassa on ilmestynyt kaksi kirjaa, toinen niistä on Viallinen valkaisuvoide (Reuna, 2016). Kirjailijasta: <https://www.tammi.fi/kirjailija/jukka-behm>

Bradley, Alan: Piiraan maku makea

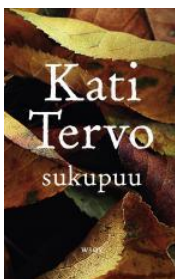
Alkuteos: The sweetness at the bottom of the pie,
suomentanut Maija Paavilainen
Bazar, 2014 (430 s.)

Tapahtumat sijoittuvat Englantiin, pieneen kylään Bishop's Laceyyn 1950-luvulla. Päähenkilö on Buckshawn kartanon nuorin neiti, 11-vuotias Flavia de Luce. Hänellä on kaksi sis-koaa, Daffy ja Feely (Daphne ja Ophelia). Heidän isänsä Haviland on jäänyt leskeksi ja suree yhä kaunista vaimoaan Harrietia. Flavia on perinyt eriskummalliselta Tar-enoltaan täydellisesti varus-tetun kemian laboratorion. Siellä hän koettaa ratkaista rikoksia tekemällä vaarallisiakin kemiallisia kokeita. Flavia kuljeskelee ympäriinsä perheeltään salaa ja ajelee huimapäisesti pyörällään Gladyzilla. Isällä on vanha sotilaspalvelija, joka pelastaa Flavian usein pulasta.

Piiraan maku makea aloittaa Flavia de Luce -kirjasarjan, josta on ilmestynyt jo 9. osa. Kirjan miljöö on virkistävän erilainen verrattuna nykyaikaan. Kirjassa ei ole kauheata väkivaltaa tai ahdistavia kohtauksia.

Kirjailijasta: http://www.kirjasampo.fi/fi/kulsa/http%253A%252F%252Fdata.kirjasampo.fi%252Factor_Bradley%25252C%252BAlan

Kotimaisia kertojia

Tervo, Kati: Sukupuu

WSOY, 2014 (201 s.)

Tapahtumat sijoittuvat Suomeen ja Saksaan. Ajallisesti siirrytään 1900-luvun alusta nykypäivään. Päähenkilönä ja sukuhistorian selvittäjänä toimii Heidi Hukkanen. Tarina kertoo isoäidin Adele Schumacherin muutosta Suomeen miniäksi ja mitä siitä seurasi. Ohuessa kirjassa keritään auki useamman sukupolven kohtalot. Lapsenlapsi Heidi haluaa tietää sukunsa historian ja matkustaa Dresdeniin asti voidakseen piirtää sukuun, joka on kirjan lopussa.

Kati Tervon kirja sai hyvät arviot niin kriitikoilta kuin lukijoiltakin. Häneltä on ilmestynyt muitakin kirjoja:

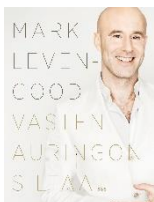
Kesäpäiväkirja, Jääkaapin henki, Sukupuu, Iltalaulaja (Otava) sekä uusimpana Rapsuta minua ja muita kirjoituksia (Otava).

Kirjailijasta:

<https://www.wsoy.fi/kirjailija/kati-tervo>

<https://otava.fi/kirjailijat/kati-tervo/>

<https://www.kodinkuvalehti.fi/artikkeli/lue/ihmiset/kirjailija-kati-tervo-vasta-aidin-kuoleman-jalkeen-olen-tehnyt-vapaasti-omat>

Levengood, Mark: Vasten auringonsiltaa

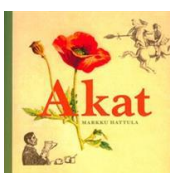
Alkuteos: Solblekt av livet, suomentanut Maija Kauhanen

S&S, 2016 (135 s.)

Kirja sisältää pieniä ja lämminhenkisiä tarinoita Suomesta, jossa kirjailija vietti lapsuutensa. Hän asuu Ruotsissa ja kirjoittaa ruotsiksi. Kirjassa on Ilon Wiklandin kaunis kuvitus. Mark Levengood kirjoittaa lempeän humoristisia ja tarkkanäköisiä huomioita elämästä ja ihmisistä. Hän on tunnettu tv-persoonana sekä Suomessa että Ruotsissa.

Kirjailijasta: <https://kustantamo.sets.fi/kirjailijat/mark-levengood-2/>

<https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/ruotsin-tunnetuimman-suomalaisen-mark-levengoodin-on-vaikea-ymmartaa-ihmisia-jotka-eivat-usko-mihinkaan>

Hattula, Marko: Akat

Maahenki, 2013 (191 s.)

Näissä pienissä tarinoissa seikkailevat akat. Ukot saattavat heidät kaikenlaisiin tilanteisiin, joista on vaan selvittävä, huumorilla tai ilman. Ensimmäinen tarina on nimeltään Aune ja

viimeinen on Salme. Söpäköitä tarinoita monenikäisistä naisista on parikymmentä. Kirjan on kuvittanut piirroksilla Baker Yousof. Kirjailija on sovittanut tarinat myös näytelmäksi.

Kirjailijasta: <http://markkuhattula.fi/>